

La Constitució Catalana

Preàmbul

L'ocasió de la independència de Catalunya i la consegüent proclamació de la República Catalana és una oportunitat gairebé irrepetible. Són molt diverses les raons per les quals diferents sectors de la població catalana volen aquesta independència: la reacció contra l'espoli fiscal, el maltractament institucional, l'atac irracional i sistemàtic contra la llengua i la cultura catalanes, la repressió dels catalans com a minoria nacional dins el Regne d'Espanya... Però també el desig de crear una nova societat política. Sense lloc per a la corrupció, amb polítics més propers a la ciutadania, més respectuosos de la voluntat popular i dels interessos legítims de la majoria.

«Tot està per fer i tot és possible» deia el poeta Miquel Martí i Pol. És una oportunitat i una condició. No podem aspirar a una societat política nova i millor si no ens esforcem des del principi en fer-la diferent. Si fem una rèplica del marc normatiu que ens regia com espanyols, tindrem els mateixos vicis i problemes com a societat catalana que els que ja teníem com membres de la societat espanyola. Un centralisme i una arbitrietat catalana no ha de ser necessàriament millor que un centralisme i una arbitrietat espanyola.

És per això que aquesta Constitució, no cerca reescriure en català la Constitució Espanyola (ni de fet, cap altra Constitució). Partim del que som, partim de la nostra història i de les nostres aspiracions, però encarem el futur amb el compromís de ser millors del que érem, el millor del que puguem arribar a ser.

Com pacte social que és, una constitució és justa quan qualsevol persona de les que l'han d'adoptar es pot sentir prou protegida i representada pels principis que estableix. Fins i tot imaginant-se en una posició social o personal totalment diferent de la que té en realitat. Aquest és l'esperit que dóna vida a aquest text.

Una nova constitució per contribuir a un Món més just, més pròsper i més feliç.

La Identitat Catalana

Article 1. Catalunya és una nació oberta.

En formen part totes les persones que es volen reconèixer com a catalanes i que resideixen o tenen vincles personals directes amb el territori reconegut com a República Catalana.

Per constituir una nació oberta, el primer de tot és declarar-se com a tal. Els dos elements són presents en aquesta declaració: la voluntat de formar-ne part i el fet de compartir un mateix espai social, construït fonamentalment sobre la terra.

Article 2. El Principat de Catalunya i els Països Catalans.

La República Catalana es constitueix sobre el territori històric del Principat de Catalunya. La República Catalana reconeix els forts vincles històrics i culturals que la uneixen als territoris històrics de parla i identitat catalana, que amb ella formen els Països Catalans. En aquest sentit, la República Catalana sempre prioritzarà els intercanvis de tots tipus i la solidaritat amb el País Valencià, Les Balears, La Catalunya Nord, la Franja de Ponent, Andorra i l'Alguer.

Hi ha una realitat històrica i cultural, tenaçment negada des d'un evident supremacisme espanyol i francès, i que es concreta en els lligams culturals i fins i tot sentimentals entre moltes de les persones naturals dels territoris que identifiquem com Països Catalans. Aquests lligams complementen, projecten i reforcen la identitat catalana arreu.

No és en absolut una evocació a una inexistent Gran Catalunya que calgués reconquerir des de l'òptica d'un expansionisme territorial. Cada territori ha de triar i construir el seu futur. Si parlem de Països Catalans, és per reforçar els lligams històrics i culturals comuns i no oblidar-nos mai de prioritzar-los.

Article 3. La Nacionalitat Catalana.

Tenen dret a la nacionalitat catalana totes les persones amb residència legal durant si més no els deu anys anteriors, a qualsevol dels territoris dels Països Catalans, que manifestin la seva voluntat de ser catalanes. Aquesta voluntat de ser catalana es manifesta amb un coneixement funcional de la llengua catalana o de la llengua occitana, i amb l'adhesió als principals valors plasmats en aquesta Constitució.

La residència no és necessària per adquirir la nacionalitat catalana en el cas de les persones nascudes i educades a Catalunya, o en el cas de les filles naturals, reconegudes o adoptades per persones de nacionalitat catalana.

Arribat el cas i venint d'un procés d'independència, cal aclarir molt bé quines persones poden reclamar la nacionalitat catalana. El requeriment de residència és usual a totes les constitucions i deu anys no és un període exagerat.

M'ha semblat interessant i oportú oferir la nacionalitat catalana també a les persones que compleixin el requeriment de residència a qualsevol dels territoris dels Països Catalans, perquè la identitat compartida ha de voler dir alguna cosa més que esdeveniments i projectes culturals coorganitzats. No és una proposta estranya, altres constitucions preveuen o han previst formes

d'adquisició de la nacionalitat per a persones que no han trepitjat mai el país que els la hi concedeix.

Per exemple, des de l'època de la Dictadura de Primo de Rivera, el Regne d'Espanya atorga als descendents sefardites acreditats, el dret a accedir a la nacionalitat espanyola. I seria esperable que fes el mateix amb els descendents dels moriscos que també van ser expulsats d'Espanya pels Reis Catòlics. Espanya preveu aquests casos invocant un vincle de sang, i ho presenta com una forma de desgreuge. En el cas de Catalunya, l'extensió territorial del dret a la nacionalitat, s'ha d'entendre com un reconeixement dels elements identitaris compartits entre els territoris dels Països Catalans històrics.

Parlem ara del coneixement funcional de la llengua catalana o l'occitana (per l'Aran). Ja es diu que és una forma de manifestar la voluntat de ser catalanes, per part de les persones candidates. Altres països (per exemple els EUA) fan exàmens d'història nacional i de coneixement de les lleis i institucions. En aquest cas només es demanaria entendre el català i ser capaç de comunicar-se oralment en un nivell elemental de català o occità.

Article 4. Les Institucions de la Identitat Catalana: les Acadèmies Nacionals.

Per tal de preservar i potenciar la Identitat i la Cultura Catalana, es constitueixen les Acadèmies Nacionals:

- 1. L'Acadèmia Nacional de les Llengües Catalanes.*
- 2. L'Acadèmia Nacional d'Història.*
- 3. L'Acadèmia Nacional de les Ciències i les Tecnologies.*
- 4. L'Acadèmia Nacional de les Expressions Culturals.*

Totes elles tenen com a missió el foment proactiu de la Identitat i la Cultura Catalana en el seu àmbit d'actuació, i en el marc territorial de la República.

L'importantíssim apartat identitari no pot concloure sense concretar el marc institucional de la Identitat Catalana. He enunciat quatre Acadèmies Nacionals, podrien ser unes altres, amb altres denominacions, menys o més de quatre, però és fonamental que es prevegi la seva fundació i se n'asseguri el seu funcionament.

Parlo de *foment proactiu*. El sentit d'una Acadèmia Nacional l'hem de trobar en la seva proactivitat. Limitar-se a fer de notari de la realitat científica i cultural, o a repartir premis entre persones que pretesament facin aportacions memorables és, curt i ras, una collonada. Cal avançar-se a les necessitats de la comunitat i proposar o promoure projectes que projectin i concretin les maneres de fer catalanes a les ciències, les arts, la història, la llengua, etc.

Posaré un exemple del que és foment proactiu:

Islàndia és una república independent des del 17 de juny de 1944, però abans havia format part del regne de Dinamarca. Aquest vincle amb Dinamarca arrencava des de finals del segle XIV (cent anys abans de la unió dinàstica entre les corones de Castella i Aragó-Catalunya) i va acabar en la data apuntada després d'un referèndum d'independència. Així i tot, l'idioma d'Islàndia no és el danès ni el noruec (de Noruega provenien els primers

pobladors d'Islàndia). El seu idioma és l'islandès. Però a Islàndia només hi ha a tot estirar 400.000 islandesos.

Aquesta condició de llengua molt minoritària en un context global, va fer que des de molt aviat els defensors de la cultura i la llengua islandesa fossin altament proactius en la seva protecció, ja des dels segles XVII i XVIII, adoptant un criteri purista. El purisme consisteix entre altres coses a refusar barbarismes innecessaris, i més encara, a recuperar expressions i paraules de la seva literatura més antiga si cal, per crear neologismes propis. Això en comptes de beneir l'adopció de neologismes forans, que al cap i a la fi es construeixen amb elements de llengües pròpies d'altres països.

És famós el cas de la paraula relativament internacional *telèfon*. *Telèfon* és un neologisme de finals del segle XIX, format per les paraules gregues *tele* (llunyà) i *fono* (veu). Els islandesos, en comptes de fer seu aquest neologisme, van agafar una paraula ja en desús de les seves saques islandeses, *sími* (fil llarg), per designar el nou sistema de comunicació. És una opció que té molt de sentit, especialment si tenim en compte que la llengua islandesa no té cap vincle històric ni cultural amb el grec, si no és que parlem d'un vincle molt indirecte.

Aquest és un exemple de com s'ha d'actuar, abans no s'imposin els fets consumats i es normalitzi, en el cas de la llengua, l'ús d'un barbarisme. Però no és només la llengua.

En el cas de la Història, cal potenciar la recerca de la nostra Història i des d'un punt de vista propi, que no ens expliquin els altres d'on venim.

En el cas de la Ciència i la Tecnologia, cal bastir i cuidar xarxes pròpies d'investigació i desenvolupament, sota les prioritats nascudes a la nostra societat.

En el cas de les Expressions Culturals, cal recuperar, cuidar i difondre les nostres pròpies, sense deixar que s'imposin les provinents d'altres llocs.

Si no ho fem, acabarem per deixar de tenir identitat com a catalans.

Principis rectors

Article 5. Sobirania, Democràcia i Tolerància.

La República Catalana es basa en l'exercici indelegable de la sobirania de la seva ciutadania. Aquest exercici de la sobirania es practica seguint els desigis majoritaris dels ciutadans i ciutadanes, respectant i tolerant els punts de vista i les preferències diferents.

Etimològicament, sobirania és un concepte emparentat amb sobirà, entès com a rei o monarca. Fins al segle XVIII, efectivament, es considerava que la sobirania d'un regne estava *encarnada* en la persona del monarca, mentre que la resta de la població només eren súbdits (*els que estan a sota*). Amb les revolucions liberals, la sobirania esdevé nacional, i el seu titular solidari és el conjunt del poble. Però ja en el concepte ideològic de contracte social rau la idea que en realitat, el titular de la sobirania és l'individu. Totes i cadascuna de les persones.

Això és així, però ja hem vist que en la formació de qualsevol organització social, les persones comparteixen la seva sobirania, establint acords beneficiosos per a tots els membres del cos social. Comparteixen, no cedeixen o renuncien cegament. Aquí neix l'autèntica Democràcia.

En una Democràcia s'entén que el comú de les decisions col·lectives s'han de prendre per majoria, atès que usualment la unanimitat permanent és impossible, fins i tot en comunitats relativament petites. Però encara que una persona no es manifesti d'acord amb una decisió majoritària, el compromís social li demana que contribueixi igualment a la realització d'aquesta decisió, un cop s'ha concretat. Només d'aquesta manera pot funcionar l'organització social.

El fet que les decisions col·lectives es prenguin per majoria, no vol dir que les minories siguin menystingudes. Opinar diferent o voler coses diferents de les de la majoria, no només ha de ser tolerat. La diferència ha de ser defensada i escoltada sempre. Perquè si no es tolera la diferència, les decisions col·lectives no poden néixer d'un debat obert, i és impossible que tinguin legitimitat per imposar-se.

Article 6. Solidaritat.

La República Catalana és responsable solidària de la cobertura de totes les necessitats bàsiques de les persones que hi viuen. La Pobresa, el Desemparament i la Desprotecció estan proscrietes.

De res serveixen els contractes socials a les persones que res no tenen. El filòsof John Rawls¹ (1921-2002), parlant de la creació de les condicions bàsiques d'una societat, va proposar un experiment mental, que en essència consistia en el següent:

Imagineu que us trobeu en una mena de limbe, abans de néixer, amb tota la resta de persones que compartiran amb vosaltres el Món al qual esteu a punt d'arribar. Imagineu també que es proposa que acordeu les normes que us regiran a totes un cop al Món, però que no sabeu si naixereu riques o pobres, ni el vostre gènere, ni si sereu molt fortes i intel·ligents, o malaltisses i amb poques habilitats. El més natural és que us preocupi caure en el desemparament, morir abandonades, patint per la gana i el fred, de manera que molt probablement arribaríeu sense dificultats al compromís, amb la resta de futurs nascuts, de no deixar que cap persona quedés abandonada a la seva sort.

1 RAWLS, John (1971) *Una Teoria de la Justícia*

La República ha de comptar amb aquesta salvaguarda, si volem que encarni una societat justa.

Article 7. Llibertat.

La República Catalana ha de garantir el lliure exercici dels drets i llibertats de les persones que hi formen part, o que hi viuen en el seu territori, en la seva cerca de la felicitat i la plena realització.

És una prescripció clàssica, fins i tot en els seus termes. Però garantir la llibertat no és tot simplement *deixar fer*. El concepte de llibertat no el van inventar els il·lustrats del segle XVIII. Al Dret Romà ja estava perfectament definit, com la situació en la qual hom pot fer allò que la llei permet, i en cap cas s'està forçat a fer allò que la llei prohibeix.

Expliquem-ho una mica més. Si una persona vol expressar la seva opinió (cosa *teòricament* permesa a la majoria de països), però no pot perquè no li és permès, òbviament no és lliure. Però de la mateixa manera, si vol treballar (per tal de tenir una vida autònoma) i no li és permès, doncs tampoc no és lliure. Es pot argumentar que hi ha moltes coses permeses per la llei que no estan a l'abast de tothom, com navegar en un iot. Però assolir una manera de viure autònomament no és navegar en un iot. Hi ha un escalat de necessitats i aspiracions, i no pot haver llibertat si no tens manera de cobrir les necessitats bàsiques i fonamentals. Ser lliure és triar la manera de gaudir del que ets i del que tens, però tenir garantida la llibertat és que et deixin ser i et deixin tenir.

Pel que fa a veure's forçat a fer quelcom prohibit, pensem en l'escolarització obligatòria. En països com el nostre, entre els 6 i els 16 anys és obligatori estar escolaritzat. Si una persona, per exemple als 14 anys, es veu obligada a abandonar l'escola per tenir cura de la seva família o per qualsevol altra cosa, aquesta persona no és lliure.

Un altre exemple: hi ha massa persones a les quals no se'ls dóna un permís de treball, o que només tenen opció de treballar si és sense contracte ni cap mena de formalisme legal. Necessiten viure d'alguna cosa, i per tant, per viure, han de vulnerar la llei. Tampoc no són lliures.

Article 8. Principi federatiu.

A la República Catalana la sobirania individual és inalienable. No serà vàlida cap cessió de sobirania que tingui la consideració d'irrevocable. La sobirania es comparteix seguint el principi federatiu, per assolir fites comunes, inabastables o més difícils d'assolir per separat.

La Societat es construeix a partir de compromisos. Una Constitució és un compromís, un tractat és un compromís, una llei democràtica és un compromís. Els compromisos s'han de respectar, però no són vàlids els compromisos que una de les parts no pot qüestionar.

Partim de la idea de sobirania individual. La compartim, més que cedir-la, per poder gaudir dels avantatges de la vida en societat: un mitjà de vida, seguretat, atenció en cas de necessitat, formació, etc. En compartir la sobirania, ens obliguem a complir les lleis.

Però els compromisos no poden ser eterns ni irrevocables.

Drets i deures

Article 9. Adhesió a la Declaració Universal dels Drets Humans.

La República Catalana s'adhereix a la Declaració Universal dels Drets Humans adoptada i proclamada per l'Assemblea General de les Nacions Unides, resolució 217 A (III), de 10 de desembre de 1948. Els següents articles amplien i desenvolupen alguns d'aquests drets.

No cal ser excessivament primmirat per trobar mancances, inconcrecions o insuficiències a la Declaració Universal dels Drets Humans que va aprovar l'ONU. De tota manera no es pot menystenir el seu importantíssim valor des del punt de vista de font de dret global, en matèria de garanties individuals de drets i llibertats. Molt pocs poden dir que els respecten sempre i arreu, però ningú gosa rebutjar-los obertament denunciant aquesta Declaració.

És per això molt important incorporar-la explícitament a tota constitució redactada i aprovada després del 1948.

Article 10. Dret a la vida, a la salut i al propi cos.

Totes les persones tenen dret a disposar de la seva vida i el seu cos. El cos de cap persona viva pot ser rebaixat a la condició d'instrument involuntari, sigui quin sigui l'objectiu.

Totes les catalanes tenen dret a les cures i l'atenció sanitària necessària per preservar la seva vida, la seva salut i el seu benestar físic. De forma conseqüent, l'acarnissament terapèutic, entès com l'aplicació de mesures extremes per al perllongament de la vida, quan no n'hi ha esperança de recuperació ni de millora de la percepció de benestar, està estrictament prohibit.

Les conductes autodestructives, quan es realitzen de forma conscient i informada, amb la voluntat lliure de qualsevol dependència i intimidació, són legítimes. Malgrat això i en aquest cas, la Societat no es pot considerar responsable de les cures ni de l'atenció sanitària derivada de les seqüeles d'aquestes conductes.

Aquest article inclou el dret universal d'accés a una sanitat pública. No podria ser d'una altra manera, tractant-se d'un dret ja consolidat i altament valorat pels catalans.

Una altra part substancial i ben visible d'aquest article parla de la nostra relació amb la vida, la mort i el control del nostre cos. Diem que el nostre cos no pot ser tractat com un instrument involuntari. Això vol dir que no es pot sotmetre, a cap persona, a cap classe de servitud física. Per exemple, no es pot fer servir ningú per experimentar un tractament mèdic, si no hi ha consentiment. I no es pot obligar cap dona a portar a terme un embaràs no desitjat. No es tracta de parlar de dret a l'avortament, no és que s'hagi de dir que es té dret a avortar, és que no es té l'obligació de supeditar o posar en cap mena de risc el cos propi, ni que sigui per afavorir la vida d'algú altre.

Expliquem-ho. Imaginem que anem passejant per la platja i veiem algú que s'ofega. Podem pensar que segurament, si algú es llença a l'aigua i el va a buscar, es pot evitar l'ofegament. I per descomptat, col·lectivament hem de fer tot el possible per evitar o posar remei a aquestes situacions. Podem valorar si personalment estem en condicions de llençar-nos a l'aigua i dur a terme el rescat, i fer-ho seria una mostra d'heroisme admirable. Però també podem valorar que no

en sabem prou per rescatar ningú, o que el risc de fer-ho ens sembla personalment intolerable. En aquest cas ningú ens pot retreure que no ens llenquem a l'aigua.

Tot això fins i tot considerant que no hi hagi ningú més a la vora. En aquest context, si algú ens volgués empresonar per no procedir al rescat, o si abans algú ens ordenés llençar-nos a l'aigua en contra de la nostra voluntat, no ens estaria reclamant el compliment d'un deure. Ens estaria negant el dret a disposar del nostre cos i de la nostra vida.

Una vida que, per altra banda, no és una finalitat en si mateixa. No vivim per viure. Vivim per realitzar-nos, això és, per trobar el sentit de la nostra existència i implementar-lo. O per intentar aconseguir una cosa i una altra tantes vegades com sigui necessari. Perquè en això consisteix trobar la felicitat. És per això també que tenim dret a triar el moment final de la nostra vida, si no és que volem esperar que el final arribi per si mateix.

Per últim, tractem el tema de les conductes autodestructives. Les addiccions i els trastorns de conducta ho són, però no es pot afirmar que tota conducta autodestructiva és fruit d'una addicció o d'un trastorn de conducta. Aquí és on entra el dilema que cal resoldre **per a cada persona** que mostri una conducta d'aquest tipus.

Assumim que una addicció o un trastorn de la conducta són malalties que afecten o limiten la voluntat conscient dels pacients. En aquest cas, estem davant de pacients incapacitats per decidir sobre la seva salut. I s'hauria d'actuar en conseqüència, imposant-los un tractament fins i tot en contra de la voluntat que puguin expressar.

Hom pot defensar, contràriament, que malgrat l'addicció o les evidències de trastorn en la conducta, la persona afectada manté intacta la seva voluntat i és conscient del camí que porta. També es pot defensar que en alguns casos, la conducta calculadament autodestructiva no té un origen patològic, sinó que és fruit d'una elecció conscient. Si acceptem aquest punt de vista, perquè hem d'intervenir socialment a reparar les conseqüències físiques de l'autodestrucció?

El redactat de l'últim paràgraf d'aquest article permet triar una resposta al dilema en cada cas.

Article 11. Dret a viure amb dignitat.

Cap catalana s'ha de deixar caure en la pobresa. S'entén per pobresa rebre ingressos individuals per sota del 60% del percentil 50 de la població.

Els poders públics garantiran a més que amb aquest nivell d'ingressos mínims sigui possible accedir a un habitatge, amb els serveis bàsics corresponents, sense deixar d'atendre la resta de necessitats bàsiques.

Les catalanes que per qualsevol mena d'incapacitat no aconseguixin atendre les seves necessitats, rebran el suport necessari dels serveis socials, i si és necessari, passaran a tutela pública.

La tradició liberal que domina la cultura política occidental, ve a defensar, a la pràctica, una mena de *dret a ser miserable*. No parlo, òbviament, de misèria moral, sinó de misèria material. Veiem els *sensesostre* dormir al carrer i algú encara pensa que tenen dret a triar la cantonada o el portal on s'estiren. Tenim notícia de persones que tenen un sostre, fins i tot que tenen algun ingrés, però que no saben administrar-se prou, o tenir cura de si mateixes o són incapaces de reclamar l'ajuda que necessiten. I algú encara pensa que s'ha de respectar la seva intimitat, i que ja diran.

La tradició liberal també diu que ser pobre és fruit de la llibertat, igual com ho és ser ric. I que cal respectar les dues situacions perquè són l'efecte de les nostres eleccions lliures i la justa retribució dels nostres mèrits.

En això, se'n pot anar a la merda la tradició liberal.

Ningú no té per què ser pobre, i ser pobre està ben definit en termes macroeconòmics: que els teus ingressos estiguin per sota del 60% dels ingressos del percentil 50 de la població. Què vol dir això? Que si ordenem la població per nivell d'ingressos i la dividim per la meitat, hem de veure quins ingressos té la persona que queda just al mig. Qui ingressi menys del 60% dels ingressos que té aquesta persona, és pobre.

Podem evitar que cap persona sigui pobre, segons aquesta definició. Establint una renda mínima garantida es pot fer (probablement no amb una renda universal). Això no impediria que hi haguera rics, per cert, però si més no, no hi haurien exclosos.

Encara, naturalment, cal establir alguna garantia addicional, que seria la garantia de l'habitatge. Tothom ha de poder accedir a un habitatge suficient per a les seves necessitats d'espai i d'ubicació, respecte del seu lloc d'estudi, de treball, o allà on tingui arrelament social. Els poders públics han de vigilar que amb la renda garantida sigui possible, sense descuidar la resta de necessitats.

Per últim, cal estar amatents a la situació de les persones que, tot i tenir ingressos suficients per viure, no són competents per aplicar aquests ingressos a la cobertura digna de les seves necessitats. Ha d'existir un sistema de tutela pública reversible per atendre aquestes situacions.

Article 12. Dret a l'Educació.

En territori de la República Catalana, totes les persones menors tenen dret a l'Educació, pública, gratuïta i de qualitat, fins a arribar a la majoria d'edat. Les titulars d'aquest dret són les menors, no els seus pares, tutors o qualssevol altres. Les educadores i els centres d'ensenyament han d'estar homologats i ni les menors ni els seus pares o tutors han de ser requerits a fer pagaments o incórrer en despeses, declarades com a condició per a la seva escolarització o com a inexcusables per al bon seguiment del currículum educatiu.

Els objectius de l'Educació són, respecte de les persones menors:

- *Socialitzar-les, sense discriminació per gènere, origen social o cultural ni per poder adquisitiu.*
- *Acompanyar i afavorir el seu procés de maduresa física, emocional i intel·lectual.*
- *Assegurar-les un bon domini de la llengua, de les habilitats matemàtiques bàsiques, de les regles elementals del raonament i de les principals tècniques operatives i manuals.*
- *Dotar-les dels coneixements bàsics de la cultura universal i del país: art, història, ciència, filosofia, tradicions i gastronomia.*
- *Fer-les adquirir habilitats i competències que afavoreixin la seva autonomia vital.*

L'Educació és un dret, no una llibertat. Els que la presenten com una llibertat, conceben al mateix temps a les persones menors com una propietat: és el meu fill o filla, haig de ser lliure de formar-la com vulgui.

En canvi, entesa com un dret de les persones menors, queda clar que ha de ser realment igualitària i gratuïta. I queda clar que ha de respondre a objectius d'interès per a les educades. L'Educació ha d'alliberar i emancipar, no programar.

No és un requeriment que els centres d'ensenyament o les plantilles d'educadors depenguin directament dels poders públics. Que sigui així facilita segurament l'igualitarisme, però l'experiència ens diu que tendeix a llastrar la innovació, dificulta la cohesió dels equips educatius i fa anar d'una banda a una altra els programes educatius. Això últim a caprici de directives emanades per passatgers gabinets pedagògics al servei dels responsables polítics de torn.

No estic defensant l'actual model concertat. Aquest model agrupa els defectes de l'educació centralitzada i polititzada als defectes de l'educació privada i classista.

Els poders públics han d'assegurar que cap centre educatiu discrimina de cap manera a l'hora d'obrir els períodes de preinscripció, ni després, i que no es demana directament o indirectament cap contraprestació econòmica o participació en cap mena de despeses. Ha d'assegurar que els centres es comprometin amb l'assoliment dels objectius, i això ho ha de fer avaluant-ne els resultats. Com, si no. I ha d'evitar distorsions indesitjables en la contractació d'ensenyants, creant un cos d'educadores que comptin amb les necessàries credencials formatives i competencials, i que tinguin reconeguts els mateixos drets retributius amb independència del centre en el qual prestin serveis. Respectant tot això, qualsevol entitat pública o privada, incloses per exemple les cooperatives de formadors o de famílies, han de poder crear un centre educatiu. Amb equips cohesionats i projectes pedagògics (que no doctrinaris) que els siguin propis.

Els objectius enumerats poden ser àmpliament compartits des de qualsevol punt de vista adoctrinal. La integració social, el desenvolupament individual, l'adquisició d'habilitats bàsiques, l'assimilació dels trets culturals característics del país, i aprendre a valer-se per si mateixes. Què podem trobar-hi d'objectable?

Article 13. Dret a la Propietat.

Totes les persones tenen dret a disposar dels béns adquirits amb les seves rendes legítimes. Això no obstant, no poden ser objecte de compravenda:

- *El sòl, el subsòl, l'espai aeri o les extensions marines.*
- *Els recursos naturals, incloses les fonts i els cursos d'aigua.*
- *Les produccions artístiques, científiques, tècniques o culturals, més enllà dels límits temporals dels drets d'autor o de les patents.*
- *El coneixement objectiu sobre qualsevol ésser viu o sobre les seves parts i afeccions, o sobre qualsevol material o fenomen natural.*

D'acord amb les lleis, es podran adquirir llicències d'usdefruit d'alguns d'aquests conceptes. Les llicències estaran permanentment sotmeses a l'imperatiu de l'interès públic.

Les produccions protegides per drets d'autor o patents donen dret a rebre una retribució justa pel seu ús i a la comercialització preferent per al titular. Les condicions i volum d'aquestes retribucions estarà regulada pels poders públics. No pot ser negat l'accés i explotació d'aquestes produccions mentre hi hagi un interès públic o comercial per la seva distribució o aplicació.

No es pot negar a les persones el dret de gaudi d'allò que s'ha guanyat o que li han cedit lliurement. Però hi ha béns que no poden deixar de ser públics, perquè la seva possessió i control privat perjudica la col·lectivitat.

En els dos primers punts, parlem de tot allò que les persones trobem al nostre entorn, que hi era abans de nosaltres i que hauria de continuar sent-hi després que nosaltres ens n'anem.

Els dos punts següents parlen de troballes, invencions i creacions. Les fan possibles persones que naturalment mereixen una retribució, però no poden ser segrestades pels autors o pels titulars dels drets.

Això per dues raons: la primera perquè cap troballa, invenció o creació neix del no-res. Totes parteixen del treball de moltes altres persones que han viscut i treballat abans, i de les quals totes les persones som igualment hereves. Per altra banda, la definició final d'allò que es registra o es patenta, moltes vegades és una conseqüència inevitable d'una línia de treball o investigació seguida per diversos equips independents de creadores o investigadors. Sabem que la bombeta elèctrica s'hauria inventat encara que Edison no hi hagués treballat per dissenyar-la, per exemple, perquè altres competidors anaven darrere de dissenys comparables.

La segona raó és la necessitat d'impedir que algú registri o patenti una troballa només per evitar que la faci servir ningú. Per espuris interessos comercials, típicament. És plausible l'argument que les patents i els drets d'autor són necessaris per remunerar activitats com la investigació i la creació. Són activitats que d'altra manera difícilment podrien proporcionar una retribució a les que les desenvolupessin. Però no s'ha de poder fer servir aquest dret per negar a la col·lectivitat l'accés a quelcom que pot fer millor la seva vida, o enriquir la seva experiència vital.

Pel que fa als descobriments científics, és a dir, la investigació bàsica: aquesta ha de ser de domini públic des del primer moment. La retribució de les investigadores ha de partir dels pressupostos públics, de fundacions, de premis, beques o projectes específics dotats del corresponent finançament.

Sobre tot aquest univers de béns públics, la col·lectivitat pot establir algun règim de llicències d'usdefruit. Això quan establir-les sigui més beneficiós col·lectivament que no fer-lo.

Article 14. Dret a una remuneració justa.

Totes les persones tenen dret a rebre una justa retribució pel seu treball, per les seves creacions, pels seus productes i per la venda dels seus béns.

La República vetllarà per tal que cap posició de domini, en cap mercat econòmic, forci a cap persona a acceptar pèrdues injustificades del seu patrimoni, retribucions salarials per sota del que pot permetre una vida autònoma, o preus ruïnosa en la compra i la venda de béns, productes i serveis.

A tot arreu, a totes les cultures, la pràctica de la usura està formalment prohibida i es considera particularment reprobable. Al Regne d'Espanya, la llei que prohibeix específicament la usura es va aprovar l'any 1908 i segueix vigent encara avui.

La usura, com se sap, és el cobrament d'interessos abusius per un préstec. Però al cap i a la fi, un préstec no és més que un contracte mitjançant el qual algú avança diners a canvi de recuperar-los més tard incrementats amb una retribució pactada. El que resulta repugnant de l'usurer, és que

aprofita la feblesa del demandant de crèdit per imposar una retribució desproporcionada i injusta. Però aquest abús de posició no es dóna només en els contractes de crèdit.

Podem trobar molts exemples de contractes i intercanvis laborals, financers i comercials en els quals hi ha una de les parts que es col·loca en una posició de domini i imposa directament les condicions més dures que creu que pot suportar l'altra part. Parlem de casos determinats de relacions laborals, lloguers de locals o habitatges, comercialització de produccions agrícoles i ramaderes, subministraments d'aigua o d'energia, compravenda de propietats, etc.

Parlem de fallides del mercat, que són molt més freqüents del que es vol reconèixer i que s'han de prevenir amb una legislació adequada i amb la vigilància de les transaccions més sensibles.

Article 15. Dret a la intimitat i a la imatge pròpia.

Totes les persones tenen dret a protegir la seva privacitat i les seves dades, triant-ne en tot moment quina part vol exposar a l'escrutini públic. Aquesta darrera tria és sempre revisable i revocable, i obliga tant als mitjans de comunicació i com als administradors dels sistemes d'informació i difusió.

En aquest sentit, també poden triar el seu nom, la seva indumentària, la seva imatge de gènere o qualsevol altre element de la seva identitat personal.

Les dades i els actes directament relacionats amb l'exercici de qualsevol servei públic o responsabilitat pública, no estan inclosos en l'àmbit de la privacitat. Tampoc es considera privada la informació relativa a les quotes i taxes impositives, en el seu import total.

La relació amb actes presumptament delictius, els antecedents penals i els patrons de conducta lesius als altres, podran tenir el grau de publicitat que la llei determini en cada cas, sempre en funció de l'interès públic i la protecció de la Comunitat.

És imprescindible delimitar l'àmbit de la protecció de la intimitat i reivindicar el dret al control de la pròpia imatge. Es tracta de drets molt nous i especialment vulnerables a la intromissió des de moltíssims fronts.

Avui dia, de forma conscient o inconscient, estem abocats a permetre la circulació de moltíssima informació personal a cada interacció, a cada transacció, a cada participació en xarxes socials. La pressió és tal, que molt aviat perdem de vista quina informació nostra circula lliurement i quina roman custodiada (i explotada) pels operadors i les empreses. Cal insistir normativament en la necessitat de recollir el nostre consentiment informat a l'hora de recollir la nostra informació personal, però també és molt necessari una regulació eficaç del que es coneix com «el dret a l'oblit». Si es vol tornar a l'àmbit de la intimitat quelcom que una vegada va ser públic, els operadors, les empreses i les administracions involucrades han d'actuar eficaçment per tal de respectar el desig de la persona objecte d'aquestes informacions.

Però al mateix temps hi ha desviacions abusives del dret a la intimitat. Els actes i la informació relativa a les persones que ocupen càrrecs públics, per poc que estiguin relacionades amb l'exercici del càrrec, han de ser sempre públics. Pel sol fet que són d'interès dels administrats.

També han de ser públiques les taxes i les quotes impositives que suporta qualsevol persona. Totes les persones tenen un interès legítim en comprovar que tothom contribueix als pressupostos públics,

i en quina mesura. Si algú viu una vida d'opulència, mentre amaga els seus ingressos i propietats a la Hisenda Pública eludint impostos, ha de ser manifestament evident per a tothom.

L'accés a l'historial penal ha de tenir un tracte més acurat. Els delictes comesos en el passat, dels quals no s'ha de témer la reincidència, han de protegir-se amb la confidencialitat tan aviat com s'hagi acomplert el càstic ordenat. Però si s'estima que la reincidència és probable i que pot tenir conseqüències irreversibles, és legítim que les víctimes potencials coneguin el risc potencial que representa la persona condemnada. Això, en tot cas, ho hauria d'examinar un jutge.

Article 16. Llibertat d'expressió, de creació i de pensament. Dret a la informació.

Totes les persones són lliures d'expressar les seves opinions, sempre que siguin compatibles amb els principis rectors protegits per aquesta Constitució.

Totes les persones són lliures també de compartir informacions contrastades que considerin d'interès públic. L'exercici d'aquesta llibertat comporta el deure de reconeixement de l'autoria i de registre de les fonts d'informació, en el cas de la divulgació de fets o evidències de qualsevol mena.

El deure de registrar les fonts no implica necessàriament la seva publicitat, tot i que un tribunal pot ordenar la seva revelació sota secret de sumari, si és imprescindible en el decurs d'una causa penal.

Per tal de protegir el dret a accedir a una informació veraç, en els treballs científics i tècnics i les investigacions històriques, quan es presenten com a tals, la referència a les fonts i evidències és especialment inexcusable. Es considerarà un delicte la falsificació o la selecció deliberadament esbiaixada de fonts i evidències, amb l'objectiu de presentar com a certes, tesis que probablement no ho són. Especialment si es fa per aconseguir notorietat o promoure públicament conductes lesives o antisocials.

Les opinions no documentades, les sospites i les creences es poden expressar sempre, però s'han de presentar obertament com a tals. En tot cas, els mitjans de comunicació públics, els centres d'ensenyament, les universitats i les publicacions especialitzades en els diversos àmbits del coneixement, no se'n faran ressò d'aquesta categoria d'expressions. Queden fora d'aquesta darrera prevenció les sàtires i les produccions artístiques reconegudes com a tals.

És tant interessant com necessari confrontar la llibertat d'expressió amb el dret a la informació. En el passat, difondre idees o informació d'una manera extensa, era costós i sovint arriscat. Era especialment necessari reivindicar i protegir la llibertat d'expressió, perquè en cas contrari qualsevol notícia o idea dissonant a les oïdes del poder, desapareixeria de l'escrutini públic si és que en algun moment s'arribava a publicar. El dret a la informació era en aquest cas trivial i subsidiari a la llibertat d'expressió: consistia en poder accedir sense traves a totes les informacions i idees publicades, i el principal obstacle era l'analfabetisme de gran part de la població.

En el Món actual la situació és l'oposada. No és que qualsevol no pugui dir qualsevol cosa i aconseguir que arribi a tothom. Però es poden comunicar notícies transcendentals i idees valuoses i pertinents, i així i tot no assolir l'accés a un públic mínimament significatiu. Al mateix temps, qualsevol mentida palmària o qualsevol bajaranada sense sentit es pot convertir en viral i aconseguir una divulgació potencialment mundial. En això intervé l'aplicació de tècniques molt costoses i

sofisticades, però també intervén l'atzar i mecanismes psicològics no del tot coneguts. El resultat final és relativament caòtic.

En aquest últim context el dret a la informació queda terriblement malmès. És cert que asseguts davant d'un terminal connectat a Internet podem accedir potencialment a quasi tot, però les notícies reals, els coneixements acreditats i les idees valuoses i pertinents estan literalment soterrades per un garbuix de mentides i fal·làcies no sempre evidents.

És per això que cal delimitar les regles de la comunicació. No per coartar la llibertat d'expressió, sinó per fer-la compatible a l'accés a una informació fiable per part de la majoria. No es tracta d'imposar el pensament únic, sinó de jugar net amb la comunicació i no disfressar d'informació contrastada i fiable allò que no ho és. Llibertat d'expressió no és llibertat per mentir. Perquè en cas contrari les mentides aconseguiran fer recular el coneixement i la consciència compartida al temps de les cavernes.

Article 17. Dret d'associació i de promoció religiosa, política i social.

Totes les persones tenen dret a associar-se per constituir comunitats religioses, partits, sindicats, organitzacions socials o qualsevol altra fórmula d'organització col·lectiva amb l'objectiu de promoure les seves idees, opinions i interessos, o amb l'objectiu de desenvolupar activitats adreçades a la comunitat.

Els poders públics atorgaran a aquests tipus d'organitzacions una protecció especial, i articularan mecanismes de participació que facilitin la seva lliure activitat, dins dels límits de la tolerància, dels principis democràtics i del respecte als altres. Les organitzacions que conspirin contra aquests principis bàsics o promoguin opinions, creences o actituds contràries als principis bàsics de convivència estaran prohibides.

Poc cal aclarir en aquest punt. Associar-se no és només un dret respectable, és altament beneficiós per al conjunt de la societat perquè cohesiona les comunitats i facilita la participació.

El que no és tolerable són les associacions del tipus que sigui (cívica, política o religiosa) que promoguin valors o conductes contràries a tot el que col·lectivament s'està d'acord en defensar. No parlem d'inconstitucionalitats, en un sentit ampli, sinó dels aspectes fonamentals establerts en els articles anteriors, aquest i el que segueix.

Noti's que no fem diferències entre associacions cíviques, religioses o polítiques (partits). No considero necessari privilegiar o limitar cap dels tres tipus respecte dels altres.

Article 18. Dret a la participació política.

Totes les catalanes, en l'exercici de la seva sobirania individual i col·lectiva, tenen dret a participar en els assumptes públics, mitjançant el sufragi actiu o passiu, la promoció i participació en consultes i referèndums, l'exercici del dret a la manifestació i dels drets de vaga laboral i de consum.

La llei protegirà i ordenarà l'exercici d'aquests drets, sense limitar-los injustificadament.

És important subratllar que la participació política no acaba en el dret de sufragi. La resta de mecanismes de participació han de posar-se a la mateixa alçada i veure reconeguda la seva

legitimitat. Massa sovint, per exemple, el dret de manifestació es considera una nosa o una anomalia marginalment tolerable. Cal defensar que totes les formes d'expressió de la voluntat política han de tenir cabuda, mentre no es caigui en l'extorsió o la coerció.

Institucions de la República Catalana

Article 19. Principi de separació de poders.

La República Catalana es basa en el respecte escrupolós de la separació de poders: Legislatiu o Normatiu, Executiu i Judicial. Cap persona pot formar part simultàniament de les institucions representatives de dos o més poders diferents, ni estar nomenat per ocupar simultàniament un lloc a més d'un àmbit territorial de qualsevol dels tres poders.

Des dels segles XVII i XVIII que es parla de la necessitat de la separació de poders. A cap país que es consideri a si mateix democràtic es qüestiona aquest principi, però al mateix temps, arreu hi ha esquerdes a través de les quals els tres poders es confonen o es subordinen a un de sol.

Així doncs, cal reafirmar el principi de separació de poders, i per començar, assegurem-nos que cap persona (ni cap càrrec) té funcions pròpies de més d'un d'aquests poders. Per deixar-ho més clar, posaré un exemple: a la majoria dels països amb institucions democràtiques, potser a tots, el cap de l'executiu ostenta a més poders legislatius poc o molt amplis (el cas dels decrets legislatius al Regne d'Espanya) i també tenen competències judicials (el cas dels indults). La teoria diu que aquests tipus de potestats són necessàries per «moderar» el funcionament dels tres poders, però en realitat la moderació neix de la separació real, no de la concentració dels poders en líders perillosament plenipotenciàries.

Poder Legislatiu

Article 20. El Poder Legislatiu o Normatiu.

Les institucions més altes del Poder Legislatiu o Normatiu són el President de la República i el Parlament. Els municipis posseiran anàlogament un primer representant i un consell o cambra que exerciran el Poder Normatiu en l'àmbit que s'hagin reservat.

Comencem a definir els diferents poders. Per tal que quedi clar: el President de la República no és el president del poder executiu, a diferència del que passa als règims presidencialistes. Més endavant ho clarifiquem.

Als municipis s'establiria una separació de poders que seria un reflex de la descrita per a la República.

Article 21. El Parlament.

El formen els Diputats triats en eleccions lliures per sufragi universal, entre les persones de nacionalitat catalana majors de 16 anys.

El sistema d'elecció aplicarà els principis de proporcionalitat i mecanismes de Vot Únic Transferible, per tal de garantir la més fidel representació de les preferències de les ciutadanes.

Per a la votació, es fixaran per llei circumscripcions o districtes electorals que agrupin al voltant d'un milió d'habitants, i dins de cada circumscripció es triarà un diputat per cada 50.000 persones amb dret a vot.

Les eleccions al Parlament de la República se celebraran inexcusablement cada cinc anys i els diputats no podran aspirar a més d'una reelecció. Les convocatòries electorals les decretarà el President de la República durant el darrer trimestre del cinquè any posterior a l'anterior convocatòria.

Els treballs del Parlament s'organitzaran en una o més comissions legislatives que comptaran amb la participació de diputats de totes les candidatures que hagin obtingut representació, amb el vot ponderat. Les comissions legislatives redactaran els projectes de llei que es debatran i votaran per tot el Parlament per a la seva aprovació definitiva.

Aquí ja hi ha moltes coses a comentar. El sufragi universal per als majors de 16 anys no sembla una opció inadequada. Amb 16 anys, arreu, es considera que les persones ja són responsables dels seus actes. Si més no des del punt de vista penal. I si s'és responsable dels actes que un fa, perquè no hauria de poder participar en la tria dels seus representants?

Proporcionalitat i Vot Únic Transferible. És important invocar el principi de proporcionalitat, perquè en cas contrari ens trobem amb desigualtats pel que fa a la representació política. A Espanya, el 2019, ens vàrem trobar que per exemple a Ceuta va resultar electe un diputat (de VOX) amb només 11.752 vots. En canvi, a la província de Barcelona, cada diputat va necessitar entre 80.000 i 90.000 vots per ser elegit. Després proposem com es corregeix això.

Pel que fa al Vot Únic Transferible, annexo al final un article descriptiu de com funcionaria aquest sistema fent servir llistes tancades. El més interessant del sistema de Vot Únic Transferible és que fa

innecessaris els raonaments de vot estratègic i permet al votant triar sense condicionaments la que consideri la millor opció. Sens dubte és el millor sistema de votació concebible, per aquesta raó. Ja s'aplica a uns quants llocs, el més proper a la República d'Irlanda, però fins ara només s'ha fet servir per a la tria de candidats individuals en llocs de representació singulars. En aquest context, es considera útil per tal d'evitar segones voltes electorals: en una sola votació el votant expressa quina és la seva primera elecció i qui considera el mal menor, per dir-ho així. No és poca cosa, però considero que cal donar-li una volta més i aplicar el sistema per a la tria de múltiples representants sobre llistes tancades, per assegurar la representació de les minories.

Perquè llistes tancades i no llistes obertes o elecció d'un únic representant per circumscripció? Per començar, perquè la tria de representants polítics no és un concurs de bellesa. Si el que volem és que es dictin lleis justes i útils, el que ens ha de fer confiança és el conjunt de propostes legislatives que presenti cada equip de persones (candidatura), i no el carisma d'un individu en particular. Triar la persona pot estar bé quan ja se sap per endavant el que ha de fer aquesta persona: això és, quan és un delegat triat per implantar un encàrrec molt concret, del qual ha de rendir comptes. Però saber si una persona és de confiança, no s'aconsegueix visionant cartells o escoltant una selecció de talls de veu. Els grups que impulsen candidatures ja s'enfronten a la tasca d'identificar i reclutar gent de confiança en els quals delegar el projecte polític que representa la candidatura, i no sempre se'n surten. Els electors ens hem de centrar en allò que les candidatures diuen que volen prioritzar, i establir en funció d'això les nostres preferències. Sense entrar a jutjar massa quines persones trien a cada candidatura.

I arribem al punt de la proporcionalitat. S'ha de trobar un equilibri entre el percentatge mínim de votants necessari per treure representació i la necessitat de tenir candidats propers que puguin abordar problemes més locals. En el context català trobo que circumscripcions d'un milió d'electors on es triesin 20 representants es combinen prou bé les dues necessitats. La més gran dificultat serà definir els límits d'aquestes circumscripcions d'un milió d'habitants, començant pel fet que la Regió Metropolitana de Barcelona ja en necessitaria 3. Bé, seria qüestió de posar-se a negociar. I evidentment, caldrà estar oberts a canviar els límits de les circumscripcions si canvia la realitat demogràfica.

Proposo també fixar la data de les eleccions. Als EUA és ben sabut que el calendari de les eleccions està predeterminat per llei, i que ni s'avancen ni s'ajornen les eleccions, passi el que passi. A mi em sembla que és el correcte, el contrari, que és deixar que un càrrec electe pugui avançar les eleccions sense cap raó confessable i inconfessable, em sembla una porta oberta a la política més cínica. A les eleccions, la gent expressa les seves preferències, i no pots tornar a fer-los votar, cada sis mesos per exemple, esperant un resultat que t'agradi més.

I ara parlem de les comissions legislatives. Després d'unes eleccions, cada representant electe (si és honest) ha de treballar per fer prosperar les iniciatives legislatives que ha proposat en la seva campanya electoral. El que passa actualment a Espanya és que els representants electes (diputats, parlamentaris autonòmics, regidors, etc.) no passen de ser una mena de compromissaris, semblants als delegats de les convencions dels grans partits dels Estats Units, que no tenen altra missió que triar el candidat a President. Efectivament, els diputats del Congrés Espanyol sembla que no tenen cap funció més important que explorar la composició d'una majoria que faci president del govern al candidat millor posicionat. Això ha de ser un poder legislatiu?

A partir d'aquí, tot gira entorn del president del govern, que nomena ministres, fa decrets i ordena redactar noves lleis. Aquestes últimes, formalment les aprova la majoria del Congrés i les confirma el Senat, però usualment la mateixa majoria que ha investit el president dóna suport a les seves iniciatives legislatives. En cas contrari, es diu que el president ha perdut la confiança del Congrés i tot sovint es torna a convocar eleccions (decisió que també pren el president del govern).

Si ha d'haver-hi una autèntica separació de poders, les lleis no només han de ser aprovades pel Parlament, també han de néixer a iniciativa del Parlament i no han de quedar condicionades per cap altra consideració, com guanyar o perdre influència sobre cap altra poder de l'Estat. Quines lleis s'han d'aprovar? Les que tinguin un suport més gran del Parlament i en els termes que recullin més suport per part del Parlament.

Això només es pot aconseguir posant a treballar tots els grups representats en comissions que, per majoria, prioritzin les lleis que cal redactar i busquin els més grans consensos pel que fa al seu redactat. Això és el que es proposa al darrer paràgraf d'aquest article.

Article 22. La Presidència de la República.

La Presidència de la República és el càrrec de màxima representació de la República Catalana.

La persona que l'ostenta la tria el Parlament, per majoria absoluta, entre les representants electes. Si cap electe aconsegueix la majoria necessària, es podrà elegir per a la Presidència a qualsevol persona, ciutadana catalana major d'edat, que aplegui el consens necessari.

El mandat de la Presidència continua mentre el Parlament no proclami una nova persona per al càrrec. En cas de dimissió, defunció, incapacitat o inhabilitació, el càrrec l'exercirà interinament la diputada de més edat del Parlament, durant el temps més curt imprescindible.

La titular de la Presidència de la República, presideix i modera les comissions legislatives del Parlament i també les seves sessions plenàries. Quan no sigui diputada, no podrà participar en cap de les votacions, tot i que en cas d'empat, podrà emetre vot de qualitat.

La seva funció representativa no inclou potestats executives, com tampoc no pot decretar autònomament normes o decrets, ni signar acords en nom de la República si no és per indicació expressa del Parlament o de qualsevol dels altres poders, dins dels respectius àmbits competencials.

Efectivament, la Presidència de la República, la màxima representació de l'Estat, ha de néixer del poder legislatiu, de la majoria de representants electes del Parlament. Però no per convertir-se en el cap del poder executiu. Forma part i seguirà formant part del poder legislatiu i no tindrà cap potestat que no sigui la de dirigir o si més no moderar els treballs del Parlament.

La resta de previsions busca que el lloc no quedi mai vacant.

Poder Judicial

Article 23. El Poder Judicial.

El Poder Judicial és l'encarregat d'administrar Justícia, d'acord amb les lleis aprovades pel Parlament i amb la jurisprudència d'aplicació de les dites lleis.

Orgànicament, el formen el Tribunal Suprem, els tribunals federals, els tribunals de districte i els tribunals administratius. Corporativament, el formen els jutges i jutgesses, les agents judicials, els jurats populars i les fiscals.

Article purament enumeratiu. Més endavant es descriu el paper que han de jugar cadascun d'aquests actors.

Article 24. Principis del sistema penal i judicial.

Diligència i eficàcia. *Totes les víctimes dels delictes tenen dret a esperar esforços si més no proporcionals a la gravetat de l'ofensa rebuda, durant tot el temps necessari dins dels terminis de prescripció. Un cop assenyalades les presumptes responsables d'un delicte, aquestes tenen dret a ser jutjades sense dilacions injustificades.*

Proporcionalitat de les penes. *Les penes de privació de llibertat són la presó, l'allunyament, el confinament i la llibertat condicional. Han de ser proporcionals al mal causat i respondre a tres objectius:*

- *Assegurar la reparació del delicte, tant com sigui possible, per part de la persona condemnada.*
- *Protegir les víctimes.*
- *Prevenir l'alarma social, quan el delicte sigui especialment difícil de prevenir i investigar.*

Els jutges i jutgesses dictaran les sentències atenent a aquests objectius i d'acord amb les recomanacions del fiscal i del jurat popular, així com observant la jurisprudència.

Les mesures provisionals de privació de llibertat, que només es poden ordenar per un jutge, no poden superar en durada la desena part de la presumpta condemna definitiva, i només es poden dictar quan el risc de fuga, de destrucció de proves o de reincidència delictiva ho aconselli.

Les detencions policials o les retencions ciutadanes no poden durar més temps de l'imprescindible i necessari per portar el detingut davant del jutge.

Responsabilitat dels infractors. *No és possible imposar penes de privació de llibertat quan les persones trobades culpables han estat jutjades i sentenciades en la data en què haurien quedat ja en llibertat definitiva, en el cas d'haver estat trobades culpables en el mateix moment del delicte i se les hagués imposat la màxima pena. Això no obstant, els infractors de les normes són sempre responsables del mal infringit a les víctimes dels delictes i en cap cas poden conservar el benefici dels seus actes delictius. Per tant, la responsabilitat civil no prescriu mai i afecta el patrimoni llegat pel condemnat, quan aquest ja hagi mort, o si*

l'hagués llegat en vida. Es permet el judici de persones mortes, incapacitades, fugides o desaparegudes quan el tribunal consideri que existeixen suficients evidències per procedir.

Multes i sancions. Els infractors de les normes poden ser objecte de multes i sancions. L'objectiu de les multes i sancions és dissuadir de l'incompliment de les normes, i contribuir al pressupost de les polítiques tendents a prevenir aquests incompliments. També s'inclourà el concepte de compensació de les despeses necessàries per investigar i perseguir les corresponents infraccions. S'establiran sancions concurrents amb les sentències penals quan no hi hagi prescripció, contra la persona de les infractores. L'import de les multes i sancions, o en tot cas el procediment del seu càlcul per a cada cas particular, estarà fixat per les lleis.

Aquí sí que hi ha molt per comentar:

Diligència i eficàcia. No hem de permetre que els processos penals siguin en si mateixos una penalitat per a víctimes i acusats. És vergonyós i intolerable que entre la inoperància dels que han de ser investigadors i la parsimònia de la burocràcia dels tribunals, molts culpables escapin del càstig i moltes víctimes es puguin veure revictimitzades o els arribi la reparació massa tard. És fonamental comprometre al sistema a respondre amb esforços proporcionals i la màxima celeritat possible davant les denúncies.

Proporcionalitat de les penes. A la Constitució Espanyola de 1978 es diu que l'objectiu del sistema penal és la rehabilitació dels delinqüents. On queden aquí les víctimes?

A banda, és profundament paternalista i classista pretendre que el sistema ha de rehabilitar. Practicarem lobotomies als delinqüents convictes si amb això els rehabilitem? Un adult en general pot rehabilitar-se, si vol. I no el rehabilitarem, si no vol. Pot fingir, si cal. I com decidim si està sincerament en procés de rehabilitació o si està fingint? Entrar en aquestes valoracions és paternalista, és a dir, tracta els adults com si fossin menors sota tutela.

I què fer si tot just ser condemnat, considerem que el delinqüent està sincerament penedit i reuneix tots els requisits per reintegrar-se com un membre útil de la societat? El castigarem o el deixarem anar amb una abraçada de comiat? Quina cara li ha de quedar a la víctima? I aquí a més entra el classisme: els delinqüents de baixa extracció social sempre semblen sospitosos de reincidència al sistema, mentre que els delinqüents de guant blanc, de classe alta, sempre semblen persones innocents i assenyades que han comès un error que no s'ha de repetir. (Estadístiques?)

El que es proposa aquí és posar en el centre la reparació del dany provocat pel delicte. En la mesura en la qual sigui possible, és clar. Per això, les penes han de ser proporcionals al mal causat pel delicte, i les mesures de privació de llibertat s'expliquen per la necessitat d'assegurar que els culpables «paguen» el mal fet i, si és el cas, també s'apliquen per protegir les víctimes davant el temor, fundat o no, de ser revictimitzades. I per últim, també seria lícita la privació de llibertat quan la naturalesa del delicte, des d'un punt de vista general, faci del delinqüent algú especialment perillós i difícil de controlar si està en llibertat. Reconec que això últim és susceptible de ser invocat de forma exagerada o injustificada, però no tenim més remei que confiar que jutges i jurats funcionin en general correctament. Més preocupant que la privació de llibertat dels condemnats perillosos em sembla l'abús de la presó preventiva o de la detenció policial aplicada a persones que encara han de ser considerades innocents, i per això es proposa limitar-les de forma explícita.

Responsabilitat dels infractors. En aquest punt s'introdueix el principi de prescripció de les penes de privació de llibertat, que en general es considera important i necessari. Però l'aixecament de la privació de llibertat no impedeix que els infractors siguin jutjats i eventualment condemnats. No a penes de privació de llibertat, però sí a la reparació econòmica del mal causat; la responsabilitat civil. I aquesta responsabilitat afecta a tota la part del patrimoni del condemnat que calgui afectar, encara que aquest patrimoni s'hagi llegat en vida o per la via de l'herència a unes altres persones, corporacions o institucions. Tampoc s'ha de permetre al condemnat que conservi els beneficis directes o derivats del delictes comès. Encara que el mal causat fos menor, és immoral que es permeti conservar el fruit del delictes.

Per exemple, algú roba una butlleta de loteria abans del sorteig. El mal causat és petit i fàcilment reparable, però imaginem que la butlleta acaba tenint un premi milionari. Seria absurd que es permetés al lladre conservar el premi i limitar-se a compensar a la víctima per l'import de compra de la butlleta. Cal que el lladre es desprengui també del premi.

No és diferent si el que fa créixer el bé sostret no és la sort, sinó l'encert gestor del lladre, o el seu treball. Un altre exemple, posem que amb una falsificació, algú s'apropia d'unes terres o una empresa. Posem que a continuació és capaç de multiplicar per 10, o per 100, o per 1000 el patrimoni usurpat. Quan acaba sent descobert, no ha de tornar només el valor original d'allò que va usurpar, sinó tot el patrimoni que va fer possible generar aquella sostracció inicial.

Fer una altra cosa, seria acabar justificant o donant sentit al delictes.

I el patrimoni no s'escapa de la taca del delictes original per molt de temps que passi i encara que els delinqüents ja siguin morts.

Multes i sancions. Tot sovint, no n'hi ha prou amb reparar i revertir les conseqüències del delictes. La persecució i la prevenció de la majoria dels delictes, quan no de tots, pot tenir un cost molt elevat en despeses d'investigació, vigilància, educació, informació, etc.

Posem per cas, els delictes fiscals. El compliment dels deures fiscals té una component important de cooperació dels contribuents. Molts col·laboren de bona fe, d'altres per por a ser enxampats cometent un frau, però alguns (els delinqüents) amaguen ingressos, transaccions i propietats per eludir les seves obligacions. Detectar els defraudadors i el muntant total dels fraus comesos no és fàcil, en general. Calen inspectors experts, anàlisi massiva de dades, i en definitiva moltes hores de feina per recollir evidències i calcular les quantitats defraudades (abans no prescrigui el delictes!). I així i tot, el frau detectat a temps no passarà de ser la punta de l'iceberg. Què fer en aquest cas? Doncs aplicar no només interessos de demora, sinó també multes que compensin els costos d'investigació del delictes en particular i en una part també, els costos de la investigació infructuosa d'altres delictes semblants. I perquè no, una part proporcional de tots els casos de frau semblants que s'estima que han passat desapercibuts.

Naturalment, el càlcul d'aquestes sancions no es pot fer sobre la marxa. L'Administració competent ha d'informar el Parlament de l'impacte econòmic estimat dels diferents delictes, i periòdicament el Parlament ha de revisar el procediment de càlcul de les multes i sancions, corresponent a cada tipus de delictes.

Article 25. Els tribunals administratius.

Jutgen les infraccions de les normes, quan no tenen víctimes ni s'ha causat cap perjudici. La fiscalia, i a les seves ordres la policia judicial, proposaran les corresponents sancions que el jutge o jutgessa autoritzarà provisionalment. En cas de recurs, el jutge o jutgessa dictarà resolució ferma.

Les multes i sancions de l'article 24 són addicionals a les penes per delictes penals. Però hi ha també infraccions de normes convivencials que tot sovint no causen víctimes ni provoquen danys evidents. Actualment, aquest tipus d'infraccions les sanciona directament una Administració, i en cas de disconformitat és la mateixa Administració qui resol els possibles recursos contra la sanció. És cert, que si l'Administració ratifica la sanció, el subjecte de la sanció pot acudir als tribunals del contenciós, però en el 99% dels casos és inútil, antieconòmic i estèril endegar un recurs judicial, perquè a la pràctica la càrrega de la prova la suporta més aviat el sancionat.

El que es proposa aquí és que totes les sancions d'aquest tipus, es derivin de les normes que es derivin, les persegueixi la fiscalia amb el suport de la policia judicial. El jutge o jutgessa del tribunal administratiu competent autoritzarà provisionalment la imposició de la sanció i, si el sancionat no està d'acord, llavors el jutge o jutgessa examina el fons del cas i dicta resolució definitiva. Un procediment garantista que pot ser també molt àgil.

Article 26. Els tribunals de districte.

Jutgen les infraccions penals o delictes, és a dir, aquelles que han provocat víctimes o perjudicis de qualsevol mena. També les temptatives de delicte, quan aquest no s'hagi consumat per qualsevol raó.

La fiscalia, i a les seves ordres la policia judicial, duran a terme les investigacions i la instrucció de les causes. Proposaran les detencions al jutge, tret dels casos de delicte flagrant, risc de fuga, protecció de les víctimes o testimonis i protecció de les proves; en aquests casos fiscalia i policia judicial, forces de l'ordre o ciutadania, podran retenir a les presumptes infractores per portar-les davant del jutge.

Els tribunals de districte jutjaran els delictes comesos en la seva jurisdicció.

Aquí es descriu el tribunal territorial comú i de primera instància. A diferència del que passa ara, es proposa que sigui la fiscalia qui faci la instrucció de les causes, no cap jutge instructor. I l'instructor (la fiscalia) no pot ordenar detencions, només proposar-les. Les detencions justificades per causes molt concretes les pot fer fins i tot la ciutadania, però només pel temps imprescindible per portar el detingut davant del tribunal juntament amb les proves de l'acusació.

Article 27. El Tribunal Federal.

Actuarà com a segona instància respecte dels tribunals de districte, i podrà reclamar per jutjar-les en primera instància, aquelles causes a les quals concorrin alguna d'aquestes circumstàncies:

- 1. Delictes relacionats amb la delinqüència organitzada.*
- 2. Delictes de la mateixa naturalesa comesos a diferents districtes.*
- 3. Delictes investigats en observar el principi de Justícia Universal.*

4. *Delictes comesos per jutges, fiscals o policies judicials de qualsevol altra jurisdicció. Els comesos per jutges, fiscals o policies judicials federals, els jutjaran els tribunals de districte competents.*

El Tribunal Federal serà ordinàriament la segona instància judicial, però també és la primera en aquests casos concrets enumerats. Només vull cridar l'atenció sobre l'al·lusió implícita a l'existència de diferents fiscalies i policies judicials, associades específicament a un tipus de tribunal en concret.

Recordar que ara les policies depenen dels governs, i que els jutges demanen en cada cas a un cos policial que *faci les tasques* de policia judicial. Això acaba deixant en mans dels diferents governs la persecució efectiva dels delictes, propiciant que siguin els governs els que regulin la diligència i els recursos dels equips d'investigació segons els delictes. Això trenca òbviamment la separació de poders.

Els altres poders (l'executiu i el legislatiu) poden dotar-se si volen d'agents de l'autoritat per fer tasques de prevenció i protecció, que eventualment poden socórrer a la policia judicial si se'ls demana. Però la persecució activa i la investigació dels delictes correspon a la policia judicial competent.

Article 28. El Tribunal Suprem.

Actuarà com a segona instància dels casos vistos en primera instància pels tribunals federals. També podrà ser consultat i dictaminar sobre la correcta aplicació de les lleis pel que fa a les penes, les infraccions i els procediments judicials, més enllà dels casos concrets.

Decidirà tanmateix, si és procedent aixecar la immunitat de les persones que en gaudeixin en funció del seu càrrec, tret de la pròpia dels jutges i jutgesses del mateix tribunal. En aquest últim cas serà el Parlament qui decidirà sobre l'aixecament de la immunitat.

Aquest article dissenya un Tribunal Suprem que per atribucions se semblaria més al Tribunal Constitucional espanyol. Però també decidiria sobre l'aixecament de la immunitat a les persones acusades d'un delicte que per raó del seu càrrec tinguin aquesta immunitat. Considero que és un plantejament més just que confiar que les majories i minories parlamentàries decideixin qui queda protegit i qui no.

Article 29. Els nomenaments del cos judicial.

El Tribunal Suprem serà el responsable últim de la selecció, nomenament i eventual remoció dels membres del cos judicial: agents judicials, fiscals i jutges. La selecció obeirà als principis de publicitat, igualtat, mèrit i capacitat demostrada.

Els agents judicials hauran de complir el requisit de ser graduats en Dret.

Els jutges i fiscals hauran de comptar a més amb un màster específic i demostrar dos anys d'exercici a plena dedicació com advocat o com agent judicial.

Els membres del cos judicial assignats al Tribunal Federal han d'haver exercit prèviament durant un mínim de dos anys a un tribunal administratiu o un tribunal de districte.

La demostració del mèrit i la capacitat dels candidats a llocs de jutge o fiscal, es basarà en la complexitat dels casos intruïts o jutjats i en l'encert demostrat en aquestes tasques.

Els jutges o fiscals que hagin vist corregides les seves actuacions en recursos en segona instància, podran ser remoguts de la seva plaça, amb independència d'altres possibles responsabilitats. El Tribunal Suprem valorarà la gravetat i la freqüència dels casos mal executats per tal d'acordar aquestes remocions.

Aquest és un punt especialment important. Si es vol un poder judicial independent, cal que el sistema de selecció sigui dirigit per un òrgan independent i d'acord amb criteris objectius. Al mateix temps, cal prevenir les carreres fulgurants basades en mèrits sobrevalorats o imaginaris, establint carències per entrar a formar part d'un estament superior.

Cal avaluar els membres del cos judicial per promocionar-los, però també per remoure'ls si objectivament no estan a l'altura de les responsabilitats del càrrec.

Article 30. Els nomenaments del Tribunal Suprem

Els jutges i fiscals del Tribunal Suprem han d'haver exercit prèviament com a jutges del Tribunal Federal durant 10 anys.

També poden ser jutges i fiscals del Tribunal Suprem advocats que puguin demostrar 20 anys d'exercici a plena dedicació de la professió. Haver estat ponent en la redacció i aprovació exitosa d'una llei com a diputat al Parlament, dispensa del requisit de l'exercici a raó de 4 anys per llei.

L'òrgan de selecció de nous jutges i fiscals, constituït pel mateix Tribunal Suprem, ordenarà la llista de candidats a les places vacants en funció del mèrit i la capacitat demostrada en la gestió de les causes per part dels candidats o, si és el cas, en el treball com a ponent legislatiu.

Una comissió del Parlament constituïda a l'efecte farà els nomenaments d'un en un, triant sempre entre els primers tres candidats de la llista, descartats successivament els candidats ja triats. No es poden deixar places vacants en cap cas.

Els jutges i fiscals del Tribunal Suprem no poden ser remoguts durant els primers vuit anys del seu exercici. Després d'aquest període poden ser remoguts per acord majoritari del Parlament, de forma raonada.

Novament, cal garantir la independència i la competència de jutges i fiscals, en aquest cas, del Tribunal Suprem.

El sistema de selecció que es proposa inclou primer de tot el requeriment de disposar d'una llarga carrera dins l'aparell judicial, o alternativament en l'exercici de l'advocacia o en l'elaboració de lleis. Aquí hi ha novament la prevenció davant les carreres fulgurants. Les persones que consoliden la jurisprudència i jutgen els casos més delicats han de tenir una trajectòria llarga i impecable.

En l'avaluació dels mèrits i procedir als nomenaments, s'opta per un sistema mixt: L'òrgan de selecció constituït pel mateix tribunal valorarà els mèrits i ordenarà els candidats segons aquesta valoració. Però la tria definitiva la faria una comissió específica del Parlament, sobre la llista ja ordenada dels candidats i amb un sistema de tria lliure entre 3 que pot permetre el filtre (limitat) de candidats inacceptables. O també fer un exercici limitat de discriminació positiva.

La independència finalment, es garanteix amb un període inicial de 8 anys durant el qual el jutge o fiscal seria irremovable, i un sistema posterior de remoció a càrrec del Parlament, amb decisions que hauran de ser sempre motivades i públiques.

Article 31. Els nomenaments del jurat popular.

Els candidats a formar part d'un jurat popular es triaran per sorteig entre tota la població de nacionalitat catalana, major d'edat i que sigui competent en lectura, escriptura i expressió oral de raonaments fàctics i abstractes.

El jutge del cas validarà la competència dels candidats i els possibles eximents de força major per formar part del jurat. El jurat popular comptarà amb 9 membres.

La defensa i la fiscalia podran vetar fins a 3 candidats cadascun. El jutge, d'ofici o a instància de les parts, podrà acordar repetir el procés de selecció, si el resultat és manifestament irrepresentatiu de la població o concorren altres circumstàncies que ho aconsellin.

Ara la tria dels jurats. Tota persona que sigui mínimament competent hauria d'estar disposada a formar part d'un jurat, i la tria més objectiva és en general la que determina l'atzar.

Així i tot, és necessari permetre als jutges, les defenses i els fiscals que corregeixin limitadament la tria de l'atzar. Seguint unes regles i amb cap altra objectiu comú que garantir un jurat imparcial i representatiu de la societat.

Article 32. La Immunitat.

La Immunitat és una institució que protegeix jutges i jutgesses, jurats populars, diputats i en general representats electes, durant el temps que ocupin el seu càrrec i mentre no sigui aixecada la seva immunitat per l'òrgan competent. El titular de la immunitat pot renunciar voluntàriament a ella, de forma general o pel que fa a un procediment en particular.

Mentre es gaudeixi d'immunitat no es pot ser detinguda, processada ni sancionada, tret de situacions de delictes flagrants. En tot cas, la immunitat no anul·la les infraccions ni les penes, només suspèn els seus efectes. Per altra banda, interromp el termini de prescripció de tots els delictes i infraccions, inclosos els comesos abans de rebre la immunitat.

Quan un jutge o jutgessa rebí una denúncia o hagi de continuar un procés penal o sancionador contra una persona que gaudeixi d'immunitat, haurà de decidir si deixa en suspens el procediment per reendegar-lo en el seu moment, o si és procedent demanar la retirada de la immunitat davant de l'òrgan competent. Els motius per demanar la retirada de la immunitat s'han de basar en l'existència de proves objectives de delictes d'especial gravetat, amb risc de reincidència, de destrucció de proves o de perill per a les víctimes o els testimonis. També s'ha de tenir en compte si l'ajornament del procés que motivaria la immunitat, produiria un dany irreparable a les víctimes.

La immunitat és una institució necessària per garantir la independència de les persones a les quals s'atribueix aquesta protecció. En l'exercici del càrrec, aquestes persones no poden quedar exposades a l'inici en contra seva, de litigis que en trenquin la concentració i l'objectivitat. Aquesta immunitat no pot ser mai impunitat, per això es preveu també la no prescripció de les causes afectades i els supòsits i mecanismes per retirar la immunitat quan el cas ho mereixi.

Poder Executiu

Article 33. El Poder Executiu.

Les Administracions són els òrgans que exerceixen el Poder Executiu. Són creades mitjançant normes, per perseguir finalitats específiques en cada cas, i responen davant de la institució que ha dictat la norma que les ha creades i que eventualment pot acordar dissoldre-les.

Les Administracions poden federar-se o arribar a acords federals amb altres administracions, quan en fer-ho poden desenvolupar amb més eficàcia i eficiència les seves competències.

El corrent polític i cultural dominant atribueix al poder executiu moltes més prerrogatives que no les que hauria de tenir. Encara quan tinguin formalment limitades les competències legislatives, fins i tot els presidents electes (com el dels EUA o el de França) es consideren figures plenipotenciàries que, si convé, tenen tota la capacitat per a girar com un mitjà la política, les lleis, els tractats i el que faci falta. «L'home més poderós del Món», es diu del president dels EUA. I no és que sigui completament així, però s'hi acostava.

Però les polítiques les han d'acordar les cambres legislatives, i s'han de concretar en forma de lleis. El poder executiu només ha d'executar l'acordat.

A Suïssa es veu que ho tenen clar, i el govern confederal el presideix una tríada de funcionaris als quals ni els passa pel cap començar a dictar lleis o imposar decrets. Ells no són EL Poder, el poder el té la gent i el delega als seus representants, que acorden les normes i en cas de dubte organitzen referèndums. L'executiu, executa.

Aquesta darrera manera d'entendre el poder executiu no és només convenient, és bàsica per protegir i fer créixer l'autèntica Democràcia.

Un cos legislatiu, triat democràticament, acorda unes normes i unes polítiques. Determina la seva font de finançament i confia la vigilància d'aquestes normes i l'execució d'aquestes polítiques a una o més administracions. I naturalment, avalua l'acompliment dels objectius pactats i el bon ús dels recursos destinats. Les administracions han de ser professionals, fidels al servei públic i competents.

La nefasta pràctica de crear governs a partir dels jocs de majories dins les cambres legislatives acaba creant monstres. Les cambres de representants deixen de ser l'encarnació del poder legislatiu per convertir-se en l'eina i l'altaveu dels líders de les majories. Els càrrecs governamentals i administratius no es trien per la seva competència ni s'acaben d'avaluar pels seus resultats objectius: només es jutgen per la percepció pública de la seva figura i per la seva fidelitat al president o primer ministre.

Els règims presidencialistes no són millors, només introdueixen un punt més de complexitat als jocs de poder.

Cal despullar el poder executiu de tots aquests afegits furtats dels altres poders i, llavors, ens semblarà el més natural del Món que el representin funcionaris i tècnics. Igual que ens sembla natural que el poder judicial el representin jutges i fiscals.

Article 34. Organització de les administracions.

Per tal de garantir la traçabilitat de les responsabilitats i l'avaluació de l'acompliment de tots els seus membres, les administracions estaran organitzades de manera jeràrquica, i es dotaran de relacions de llocs de treball en els quals, entre altres coses, constaran les funcions i responsabilitats corresponents a cada lloc.

El funcionament de totes les administracions haurà de ser transparent i estar suficientment documentat.

Per ser confiables, les administracions han de ser màquines transparents i avaluables. Amb una determinació clara de les competències i responsabilitats de totes les persones que les formen.

Article 35. El Govern de la República.

El Govern de la República s'ocupa d'harmonitzar l'organització i funcionament intern de la resta d'administracions, i d'auditar el seu funcionament.

Regula les categories, el marc retributiu i les bosses de treball dels funcionaris, així com els procediments i normes bàsiques de selecció i promoció. També regula els procediments administratius en general, i molt especialment els procediments d'inspecció i de contractació d'inversions i serveis.

No pot fer normes que no siguin estrictament d'ordre intern, tot i que en aquest sentit tindrà competència exclusiva, dins dels principis recollits en aquesta Constitució. El Parlament no podrà dictar normes d'aquest àmbit, tot i que podrà vetar les que consideri.

En coherència amb el que vaig dient, el govern de la República no és candidat a ser cap Gran Germà. És un regulador del funcionament del conjunt de les administracions, però no té cap altra competència fora de les polítiques que el Parlament li vulgui confiar. Si és que li vol confiar alguna, perquè el Parlament pot crear Agències específiques per a finalitats específiques (que seran poder executiu i hauran d'organitzar-se d'acord amb les pautes generals marcades pel govern, però no dependran del govern).

Article 36. El personal del Servei Públic.

El personal del servei públic és el personal de les administracions i també tot aquell que presta serveis comparables des del sector privat. S'agrupa en professions o categories. Orgànicament, hi ha de dos tipus: el tècnic i el de gestió.

El personal tècnic desenvolupa operàriament la feina que se li encomana, i basant-se en la seva expertesa, eventualment fa informes i recomanacions.

El personal de gestió organitza els equips i pren les decisions relatives a l'ús dels recursos. Supervisa la preparació de pressupostos i dissenya els operatius que han d'implantar les polítiques que li siguin encomanades, amb els recursos específicament dedicats. El personal de gestió estarà sotmès a un règim estricte d'incompatibilitats que inclourà períodes de carència en cas de canvi del sector públic al privat o viceversa. El Govern tipificarà els llocs de comandament, assignant-los nivells, i cap persona podrà accedir a llocs de comandament superior sense acreditar prou trajectòria professional favorablement avaluada en llocs inferiors.

El Govern portarà un registre o borsa de treball ordenada pels mèrits de totes les persones del servei públic, sigui del sector públic o del sector privat. El càlcul de les retribucions, en tots dos sectors, estarà regulat.

El sistema de selecció per a ocupar els llocs de treball serà el de lliure designació entre ternes de les candidates amb millor qualificació professional i mèrits, sempre des del punt de vista del lloc de treball específic. Per llei, es podran preveure polítiques de discriminació positiva a l'hora de formar aquestes ternes de candidates.

El personal del servei públic només es pot remoure del seu lloc obeint a criteris objectius relacionats amb faltes disciplinàries o atenció defectuosa a les seves responsabilitats. També poden ser destituïts per extinció del lloc de treball que ocupen.

I així és com el govern ha de regular el servei públic que es presti des de les administracions i **des de la iniciativa cívica o privada.**

Personalment no ho considero desitjable, però és possible (i actualment no és gens infreqüent) que un grup de ciutadanes consideri que els poders públics no fan prou en alguna àrea: protecció de persones vulnerables, innovació educativa, acollida de refugiats, seguretat, etc. Si el Parlament fa lleis que ho permetin, el personal professional que presti aquests serveis de naturalesa pública no ha de ser diferent en competències professionals, retribucions i condicions laborals que el que treballi des d'alguna administració en tasques semblants. No fer-ho afavoriria, paradoxalment, la creació de dobles xarxes de serveis públics amb costos i estàndards de qualitat diferents. Fer-ho convertiria aquestes iniciatives privades en palanques per estendre a noves àrees el servei públic general.

La resta són descripció a alt nivell de funcions i mesures *sanitàries*, destinades a prevenir la corrupció i el nepotisme.

L'Organització Territorial

Article 37. Els Consells Locals.

Des del punt de vista de la representació política, el territori s'organitza en consells locals, que es definiran per llei de manera que la seva població es trobi entre 80.000 i 120.000 persones. Dins d'aquests marges, els Consells Locals es faran coincidir en el seu cas amb divisions territorials anteriors, com ara districtes municipals, ciutats, comarques, vegueries i regions. Es triarà un representant per cada 5.000 habitants amb el mateix sistema utilitzat per formar el Parlament. També de forma anàloga, es triarà un Síndic o Síndica per presidir el Consell.

L'organització local del territori ha de partir d'unitats de dimensió homogènia, des del punt de vista de la població. Per tal que tots els territoris tinguin el mateix pes i ressò, a l'hora de fer valer els interessos i les necessitats locals. Això implica dividir les ciutats més grans i agrupar les comarques i vegueries menys denses. És una necessitat funcional que no té perquè estar en conflicte amb inquietuds identitàries (veure el següent article).

Article 38. Municipis, Comarques, Vegueries i Regions.

Aquesta Constitució reconeix el valor històric i identitari dels antics Municipis, Comarques, Vegueries i Regions. Sense renunciar a la solidaritat pressupostària i la coherència normativa, els Consells Locals poden per si sols o en federació amb altres, fer efectiva l'existència d'aquestes altres entitats territorials, i nomenar consellers delegats i síndics delegats per representar-les, entre els seus veïns i veïnes.

A partir dels Consells Locals, poden construir-se autònomament totes les entitats menors i superiors que es consideri oportú, i fins i tot assignar-ne consellers delegats i síndics delegats. Amb les funcions i prerrogatives que acordin des del Consell Local. L'existència dels Consells Locals són la garantia que no es produeixen distorsions entre les diferents entitats des del punt de vista normatiu, de drets i de deures locals.

L'Economia Catalana

Article 39. Economia parcialment regulada.

L'Economia Catalana s'organitza basant-se en mecanismes compatibles amb l'Economia de Mercat, amb elements correctors per garantir la protecció dels drets i llibertats concretats en aquesta Constitució i prevenir els efectes nocius de les fallides dels sistemes de lliure mercat.

Ningú no nega que l'Economia de Mercat, en absència de regulació, presenta fallides. Fallides catastròfiques, tal com ens ensenya la Història. Per això és important aclarir que els poders públics introduiran i aplicaran elements correctius, i quin és l'objectiu d'aquests elements correctius.

Article 40. Prioritat de l'interès públic sobre el Dret a la Propietat.

L'adquisició d'una propietat no atorga un domini il·limitat al propietari. Les lleis determinaran les circumstàncies en les quals aquest domini s'hagi de condicionar per l'atenció d'usos prioritaris des del punt de vista de l'interès públic. Així mateix, les mateixes lleis determinaran la pertinença de les compensacions als propietaris per aquestes mesures, quan objectivament impedeixin de manera total o parcial el gaudi previst de la propietat per part de la persona propietària.

Pensem en el patrimoni immobiliari privat. Pràcticament la totalitat de les persones necessita accedir, en el règim que sigui, a algun patrimoni immobiliari. Un lloc on viure, un lloc on treballar, un lloc on estudiar, etc. La propietat, com a règim d'accés i gaudi d'aquest tipus de patrimoni és perfectament legítima, fins i tot es pot arribar a considerar com la millor opció. El problema és l'acumulació o l'especulació.

Efectivament, avui dia hi ha persones que acaparen propietats amb la vista posada en l'obtenció de beneficis extraordinaris o avantatges excepcionals. Actualment, un banc, una empresa o un particular pot adquirir o fer construir un habitatge des de la perspectiva de fer un negoci financer: invertir un capital per obtenir unes rendes regulars. En un context de nombrosos inversors diferents, aquest tipus de negoci es pot considerar fins i tot una aportació positiva des del punt de vista social. Però si uns pocs inversors acumulen la propietat dels habitatges disponibles, probablement pressionaran a l'alça els preus de lloguer per maximitzar els seus beneficis, sense por a cap competència.

Aquests mecanismes es poden aplicar a altres tipus de patrimoni. Per exemple, les patents. Quan una empresa farmacèutica patenta un fàrmac, i el comercialitza a un preu adequat, està prestant un gran servei públic. Si patenta un fàrmac però es guarda la patent al calaix per no perjudicar els beneficis de la venda d'altres fàrmacs ja en circulació, està especulant en contra de l'interès públic.

És per això que cal posar de manifest que el dret a la propietat no és absolut, sinó que està limitat per l'interès públic.

Article 41. Prohibició de la creació de posicions dominants en l'Economia.

La creació i ús de les posicions dominants en l'Economia, com ara posicions de monopoli, monopsoni, oligopoli, càrtel o similars estan prohibides. Les lleis impediran la manipulació de les condicions del mercat tendents a fer-ho, dividint funcionalment les activitats de les empreses i creant serveis transversals d'intercanvi d'informació comercial. Quan es tracti de monopolis naturals, o també de béns i serveis públics, es reservaran a la gestió pública o comunitària.

L'efecte distorsionador dels monopolis sobre el comerç, és un problema que es coneix i es combat (o s'aprofita inescrupolosament) des que es va crear el comerç. El principi bàsic de l'economia de lliure mercat consisteix en el fet que els preus són el resultat de l'equilibri entre l'oferta i la demanda: Si hi ha més oferta que demanda, el preu baixa; si passa el contrari, el preu puja. La baixada de preus estimula la demanda i desincentiva l'oferta. La pujada de preus desincentiva la demanda i estimula l'oferta. D'una manera o una altra, oferta i demanda cerquen un punt d'equilibri entorn d'un preu just. Els monopolis escapen d'aquest mecanisme.

Un monopolista fixa el preu en el punt en el qual el seu benefici és màxim i el seu esforç productiu és mínim. Això és injust i perjudicial pels compradors, que han de pagar preus excessius o resignar-se a no poder adquirir el bé. Fins i tot quan és un bé de primera necessitat com l'habitatge, l'aigua, l'energia o les comunicacions.

La solució que es proposa no és la centralització de l'Economia en mans de l'estat. Això s'ha demostrat que tampoc és eficient (per culpa de la corrupció, principalment, però també per culpa de les arbitrietats i la incompetència de burocràcies sense control democràtic). La solució és separar les activitats i serveis que creen les situacions de monopoli, d'aquelles que serien sensibles a la lliure competència.

Per exemple, el subministrament elèctric funciona com un monopoli. No és que no sigui possible per a un operador independent, posar en marxa una central gran o petita de producció d'energia elèctrica. El monopoli està en la xarxa de distribució, la d'alta tensió i la de baixa tensió. Si separem aquest element i el fem gestionar obeint únicament als interessos dels consumidors finals, cada productor hauria de competir en preu (i en proximitat) per aconseguir vendre la seva producció.

Nominalment, la xarxa d'alta tensió és gestionada per una empresa pública, però les xarxes de baixa tensió, les que arriben als domicilis i les empreses, són gestionades per les grans companyies, hereves dels monopolis històrics. I entre això i el control vergonyós que exerceixen sobre els responsables polítics (aquí i a tota Europa), aconsegueixen normes d'establiment de preus i barreres d'entrada al negoci de la producció d'energia. Normes totes elles que obeeixen notòriament als interessos monopolístics d'aquestes grans empreses.

I com s'han de gestionar els inevitables monopolis que ja no es poden desmuntar o dissoldre? Convertint-los en un servei públic que ha d'obeir a normes, o en societats cooperatives de consumidors, en funció de la seva escala. En tot cas, els beneficis sempre s'haurien de reinvertir en la millora del servei o en retorns de retribució als consumidors finals. També podria plantejar-se que el capital dels monopolis (o d'alguns d'ells) el formessin un fons de pensions públic, de manera que els beneficis es traduïrien en retribucions futures dels cotitzants.

Article 42. L'equilibri pressupostari.

Totes les normes que requereixin pressupost per ser aplicades, preveuran en el seu redactat la font fiscal de finançament.

L'administració construirà els pressupostos a partir d'aquestes prescripcions i sempre sobre les bases contributives observades.

No pot ser altra cosa que una font de permanent i absoluta perplexitat, la pretensió constant i indefinida de fer pressupostos públics deficitaris. Una pretensió ben arrelada en la cultura política del regne d'Espanya i que a sobre es pretén *progressista*.

Finançar els pressupostos públics amb deute no és altra cosa que transferir recursos del futur al present. Aparentment, el fet que les persones menors d'edat o les persones no nascudes no votin, assegura la popularitat d'aquestes mesures. En aquest aspecte, les persones adultes actuals hauríem de sentir el dret moral de votar per elles.

Però el problema no és només el dèficit. La cultura política a l'ús, i també (ai!) la reivindicativa, està absolutament abonada a proposar la creació o la millora de serveis i inversions públiques, o la concessió d'ajudes i subvencions, sense ni posar sobre la taula com s'han de finançar. Al contrari, no és infreqüent que en el mateix discurs es proposin mesures d'increment de despesa i de reducció d'ingressos. El miracle dels pans i els peixos.

Aquests discursos es veuen afavorits per l'obscurantisme de la confecció de pressupostos i de la seva gestió. Per un costat es recaptin impostos, taxes, etc., i per l'altra s'acorden despeses, inversions i transferències. Modificacions en un costat no tenen per què reflectir-se a l'altre. I l'executiu de torn té sempre un escandalós marge de discrecionalitat per convertir les pedres en pans o a l'inrevés.

El que es proposa és que cada norma que introdueixi un dret, ordeni un servei o en general crei una necessitat financera, haurà d'incloure en el mateix articulat el mecanisme de finançament. I sempre prenent com a referència per al càlcul de l'instrument financer, les bases contributives observades, no un càlcul voluntariós i imaginatiu de les futures.

Article 42. El Banc de Catalunya.

El Banc de Catalunya és una institució dependent del govern de la República i que té com a missió garantir l'estabilitat i l'equilibri, també intergeneracional, de les transaccions monetàries i financeres que es fan a la República Catalana i des de la República Catalana.

Per fer-ho, introduirà o retirarà massa monetària per ajustar el volum total d'efectiu a les necessitats dels intercanvis de l'economia real. També vigilarà que els nivells d'endeutament i d'estalvi bruts es mantinguin estables.

Des de la seva creació, els bancs centrals (als EUA la Reserva Federal) han tingut com a missió emetre bitllets i monedes, per al seu ús en els intercanvis econòmics. Al principi, els bitllets i les monedes quedaven garantits per les reserves d'or i plata que custodiaven aquests bancs centrals. En teoria, qualsevol podia anar, per exemple al Banc d'Anglaterra, amb un bitllet d'una lliura i sortir amb la quantitat exacta d'una lliura de plata. O al contrari.

En aquest sentit, la missió dels bancs centrals era estrictament tècnica, sense marge per a la política. Això es va acabar entre el final de la Primera Guerra Mundial i l'any 1971, quan els EUA van

abandonar el patró or. A partir de llavors, l'increment o la retirada de moneda en circulació s'ha anat regulant fent servir els tipus d'interès oficials, responent a criteris tècnics però també a criteris polítics.

En teoria, si s'incrementa l'activitat econòmica, s'incrementa la necessitat de disposar de moneda perquè hi ha més intercanvis. Si no n'hi ha prou moneda disponible, les monedes en si augmenten de valor. Això crea una situació de rendibilitat irreal per a les persones que tenen acumulats diners, que veuen augmentat el seu poder de compra sense que cap activitat real ho justifiqui. Per evitar aquesta situació, el Banc Central concedeix crèdits a un interès molt baix, o a interès 0, o fins i tot a interès negatiu, per aconseguir que entri més moneda a l'economia i procurar que el valor de la unitat monetària es mantingui constant.

Per altra banda, si es redueix l'activitat econòmica, disminueix també la necessitat de moneda. Si sobra moneda, els compradors competiran entre sí els preus pujaran (inflació). Al contrari que en el cas anterior, això provoca que els diners que hom tingui guardats perden valor sense cap raó substancial que ho justifiqui. Aquí el que fa un Banc Central és pujar els tipus d'interès per recuperar (i destruir) moneda en circulació o en tot cas provocar que s'incrementi l'estalvi, amb un efecte similar. Novament, l'objectiu és que el valor de la moneda en circulació sigui constant.

El problema d'aquest sistema és que molts governs han ordenat fer servir aquests mecanismes per interessos polítics. Els EUA, per exemple, es beneficia profundament del fet que la seva moneda, el dòlar, sigui la moneda més utilitzada en els intercanvis comercials internacionals. Això és així perquè pot mantenir molt baixos els tipus d'interès (i per tant posar constantment més moneda en circulació). Sabent que, si s'excedeix, altres governs del Món es veuran forçats a retirar dòlars de la circulació (retenint-los, no destruint-los). Aquests altres països ho faran així en la mesura que saben que si no ho fan, el dòlar perdrà ràpidament valor i conseqüentment, les seves voluminoses reserves en dòlars també perdran valor.

Altres països, exigeixen també i de forma indefinida, polítiques de baixos tipus d'interès que facin possibles nivells d'endeutament públic i privat fora de mida. Ho fan perquè així, es crea una falsa sensació de prosperitat, que no és altra cosa que un robatori de recursos del futur cap al present. I la prosperitat afavoreix la popularitat dels governants.

És per això que aquí es proposa regular la independència del Banc Central i la consagració dels criteris tècnics per fixar la seva actuació.

Article 43. El dret al treball.

Totes les persones residents a la República Catalana tenen dret a treballar i a contribuir amb la seva dedicació al benestar col·lectiu. Per fer-ho, han de formar-se i acreditar la seva capacitat per a exercir un ofici o una professió.

El treball és un dret, no un deure. Albirem ja un futur en el qual el treball deixarà de ser una activitat vital imprescindible de totes les persones aptes, això és així pel progrés tecnològic i la robotització d'una part creixent de les feines. Però treballar, ni que sigui a temps parcial o de forma episòdica, ha de poder ser una perspectiva i una aspiració de qualsevol persona. De fet, els poders públics han de contribuir a la continuïtat de feines i oficis que d'altra manera desapareixerien. Cal valorar els beneficis personals i socials que tenen determinades activitats, que per si soles no poden generar ingressos suficients.

Article 44. Els Gremis i els Col·legis Professionals.

Els gremis agrupen respectivament a les persones formades en un determinat ofici, que és el que s'adquireix amb l'aprenentatge pràctic i un cicle o més de formació professional. Els Col·legis Professionals actuen anàlogament per a les persones que ostenten una professió, entesa com l'expertesa adquirida amb formació superior.

El registre dels oficis i professions vigents, amb les competències laborals i les capacitacions tècniques corresponents en cada cas, s'aprova per llei.

El govern dels Gremis i els Col·legis Professionals es formarà democràticament a partir dels seus agremiats i col·legiats respectivament. En particular, hauran de permetre la participació institucional dels sindicats en la seva organització, així com qualsevol altra associació particular de part dels seus membres, siguin aquestes de vigència indefinida o temporal.

El Fordisme s'acaba. A principis del segle XX Henry Ford va implantar la producció en cadena, abaratint extraordinàriament els costos de producció i ocupant gran quantitat de mà d'obra. Una mà d'obra que ja no havia de tenir una especial formació i a la qual es podia retribuir millor (per crear exèrcits de consumidors per a la creixent oferta de productes).

Si la mecanització va fer innecessària l'expertesa dels treballadors, posant en crisi l'existència mateixa dels mestres d'ofici, ara la mecanització fa innecessària l'existència de mà d'obra no qualificada. Els procediments simples que poden executar els treballadors sense formació, ara els executaran robots, amb molta més eficàcia i economia.

I per tant, tornen a ser necessàries persones amb formació específica, tècniques d'ofici i professionals amb formació superior. Bé, sempre s'han necessitat, però de mica en mica ja no es necessitarà cap altra cosa al mercat laboral. Això sí, si durant l'època d'esplendor del Fordisme les persones amb baixa formació entraven a treballar a una empresa i s'estaven allà fins a la seva jubilació, ara ja els nous mestres d'ofici i professionals exerciran com autònoms o aniran canviant d'empresa diversos cops. Amb períodes d'inactivitat i de dedicació parcial.

En aquest context, cal recuperar la figura dels Gremis i dels Col·legis Professionals, per oferir l'aixopluc i establir la consciència de classe que abans donava la pertinença a la plantilla d'una empresa durant molts anys. I no és sobrer garantir la continuïtat dels sindicats en aquest nou marc institucional.

Article 45. Competències dels Gremis i Col·legis Professionals.

Els Gremis i Col·legis tindran competència exclusiva en l'expedició de les acreditacions que habiliten per a l'exercici de l'ofici o de la professió que els correspon en cada cas.

En aquest sentit i dins del marc fixat per la llei del registre d'oficis i professions, determinen els títols formatius reconeguts, i en el seu cas l'experiència o les habilitats tècniques que cal acreditar.

La resta de les seves competències són:

- a) *Recaptar quotes entre els seus associats, per assegurar el seu funcionament.*

- b) *Determinar les retribucions o els honoraris mínims que han de percebre els seus associats.*
- c) *Establir i aplicar un règim sancionador aplicable a les faltes comeses pels seus associats.*
- d) *Defensar i representar els interessos de l'ofici o la professió, inclosa la reclamació de responsabilitats penals i civils en casos d'intrusisme, competència deslleial o qualsevol altre tipus d'infracció que afecti els seus associats en l'exercici del seu ofici o professió.*
- e) *Establir acords internacionals de reconeixement recíproc d'acreditacions professionals, singularment o de forma federada amb altres col·legis o gremis.*
- f) *Gestionar bosses de treball i serveis de suport en situacions de desocupació dels seus associats.*
- g) *Proposar la creació de nous oficis i professions, o la redefinició dels existents.*
- h) *Obrir i mantenir oficines de registre per a nous associats a qualsevol part del Món.*
- i) *Gestionar assegurances de responsabilitat i de defensa professional, establint-ne en el seu cas la seva obligatorietat.*
- j) *Vetllar pel compliment de les normes de prevenció de riscos laborals i promoure les bones pràctiques.*
- k) *Organitzar la formació continuada dels seus associats.*
- l) *Nomenar inspectors laborals, particularment o de forma federada, per assegurar el compliment de les normes que els afecten. Els inspectors laborals gaudiran de la condició d'agents de l'autoritat, pel que fa a les normes relatives a les seves competències, i podran demanar de forma directa la intervenció de la fiscalia o els tribunals, quan el cas ho requereixi.*

El personal contractat pels gremis i col·legis professionals tindrà el caràcter de personal dels serveis i sector públic.

I aquesta és la manera com els nous gremis i col·legis professionals podran protegir i fer prosperar els interessos dels seus membres, les persones treballadores. En resum, assumeixen directament moltes de les funcions i competències que ara mateix gestionen les administracions, i que teòricament s'exerceixen per a protegir a les persones treballadores. També assumeixen la gestió de serveis típicament administratius que ara mateix presten alguns sindicats, sigui autònomament o amb convenis amb l'Administració.

Seràn institucions fortes, amb un paper molt determinant en el funcionament del mercat laboral.

Protecció social

Article 46. La Tutela Pública.

Totes les persones menors, com aquelles que es dictamini que estan incapacitades de forma temporal o permanent, i que no tinguin tutor legal, estaran protegides per la Tutela Pública. La responsabilitat d'exercir la Tutela Pública recau en l'Administració.

Per incapacitat, a efectes de ser beneficiari de la tutela pública, s'entén la manca de competència per administrar els recursos propis, en el sentit de no saber fer-los servir per satisfer amb eficàcia les necessitats bàsiques d'un mateix. Aquesta circumstància s'ha de determinar amb evidències fàctiques.

Un jutge del Tribunal Administratiu dictaminarà la incapacitat a aquests efectes i ordenarà la tutela. Pot reclamar la intervenció del tribunal qualsevol ciutadana, i pot demanar la revisió del dictamen d'incapacitat, a més de la persona afectada, el tutor o tutora. Aquestes revisions es poden fer anualment, de forma indefinida. Es poden també fer retirades provisionals de la tutela a títol de prova.

La Tutela inclou l'accés i administració dels béns i dels ingressos de la persona tutelada, si bé no es poden fer servir per a altra cosa que per a la satisfacció de les necessitats de la persona tutelada i la protecció del seu futur.

El pitjor del credo del liberalisme vindria a propugnar la llibertat dels individus a morir-se de gana o a abandonar-se a la intempèrie. A banda del cas evident dels menors sense tutela, hi ha persones que tot i tenir recursos a l'abast per cobrir les seves necessitats, demostren no poder o no saber fer-ho.

Descarto admetre que alguns no vulguin cobrir les seves necessitats. Reconec el dret al suïcidi, però si un no es vol directament suïcidar, no pot no voler cobrir les seves necessitats bàsiques. Aniria en contra dels instints més profunds que tenim com éssers vius.

Establert això, si veiem que algú no es proveeix d'aliment o no busca aixopluc o no cobreix qualsevol de les seves necessitats bàsiques, i descartada l'absència de recursos suficients per fer-ho, hem de concloure que la persona no té la capacitat necessària per tenir cura de si mateixa. Per tant, li cal tutela.

La Tutela ha de tenir limitacions i salvaguardes, especialment si es fa sobre persones adultes, però és necessària socialment i ha de ser possible. I s'ha d'acordar sempre sobre evidències fàctiques, no sobre dictàmens forenses entorn de la salut mental de les persones.

Article 47. La Protecció Civil.

Els plans i les infraestructures, humanes i materials, destinats a fer front a les emergències de tota mena que poden afectar les vides de les persones, constitueixen la Protecció Civil.

L'organització i la dotació de la Protecció Civil és competència dels Consells Locals, i haurà de contemplar totes les contingències raonablement previsibles de les que poden tenir lloc al terme de cada Consell. L'Administració Federal assumirà la coordinació dels recursos de Protecció Civil de diferents Consells en el cas d'emergències que ultrapassin l'àmbit territorial o la capacitat de resposta d'algun o alguns Consells Locals.

Els plans d'emergència i l'inventari de recursos de protecció civil de cada Consell Local es registraran a l'Administració Federal, que en supervisarà la completesa, idoneïtat i suficiència d'aquests.

La protecció de les persones davant les emergències és un aspecte prou important per a contemplar-lo en aquest text. Vivim un canvi climàtic que ja comença a ser imparable i que ens portarà episodis catastròfics com més va més freqüents. Cada comunitat local ha de preparar-se anticipant els diferents escenaris possibles i elaborant plans d'intervenció preventius i reactius. L'Administració Federal ha d'assumir un paper coordinador assenyalant desequilibris i mancances. Arribat el cas, també ha d'ajudar a la cooperació entre Consells Locals en cas de necessitat.

Article 48. Atenció als refugiats i asilats.

La República Catalana atindrà als seus compromisos de solidaritat amb les persones desplaçades, refugiades i demandants d'asil, en la forma, proporció i condicions que li pertoquin.

La llei establirà els criteris per determinar quines persones s'han de considerar exiliades per raons econòmiques, climàtiques, socials o polítiques.

La condició de refugiat o asilat no és equivalent a la condició d'immigrant ni genera drets de ciutadania catalana. Tampoc genera per si sola el dret de residència, més enllà de l'intrínsec a la condició de refugiat.

Els refugiats i asilats han d'organitzar-se internament en Comunitats, per contribuir a generar les condicions que els hi permetin tornar als seus països d'origen. A l'efecte, la llei preveurà destinar la recaptació d'una part dels impostos abonats per aquests col·lectius a les comunitats que els articulin.

Les comunitats de refugiats i asilats s'articularen entorn de la nació o l'estat d'origen. L'admissió i la inscripció en elles seran obligatòries per a totes les persones refugiades amb la mateixa procedència, sense diferències d'origen, religió, raça, orientació sexual o posicions polítiques. Aquestes comunitats seran les encarregades de censar i identificar els nous refugiats del país respectiu. Les comunitats s'organitzaran internament seguint el model polític i institucional de la República Catalana, i les seves normes internes han de ser compatibles amb la legislació catalana.

Una de les tragèdies més grans dels nostres dies és el drama dels refugiats. Les estadístiques diuen que hi ha uns 90 milions de persones refugiades, a hores d'ara. La majoria s'estan als països veïns del seu, però això els hi crea molts problemes, i en tot cas, no tots ho poden fer.

I encara estan els migrants que surten de zones de pobresa extrema i als quals se'ls hi nega l'oportunitat d'iniciar una nova vida a països més pròspers, com el nostre.

És profundament injust que es facin vestits a mida segons el tipus de refugiat, el país d'origen o, ja no diguem, la raça, la religió o la cultura d'origen. És per això que cal enumerar per llei, amb elements objectius i criteris ètics, com identificarem als demandants de refugi legítims abans no ens piquin a la porta.

Però la condició de refugiat no ha de ser una via exprés per establir-se com a persona migrant. Un refugiat pot fer, com qualsevol persona estrangera, els passos necessaris per integrar-se com a migrant resident o com a nou ciutadà, però això ha de ser independent de la condició de refugiat.

Un refugiat és un hoste temporal que en teoria aspira a tornar al seu lloc d'origen quan les condicions ho permetin. Per això es requereix que els refugiats s'organitzin i treballin plegats per contribuir a la millora de condicions al seu país. Aquestes organitzacions, naturalment, han d'ajustar-se al model de societat que representa la República Catalana. El model de societat que ens porta a reconèixer-los com a refugiats, entre altres coses.

Compromís amb la Terra

Article 49. Zero residus.

La República Catalana es compromet a assolir i mantenir l'objectiu de zero residus derivats de l'activitat humana:

Reduint la producció i consum excessius de productes, prohibint i perseguint les estratègies comercials basades en l'obsolescència programada o percebuda, o en la introducció de millores irrellevants des del punt de vista de la usabilitat dels productes.

Afavorint la reutilització d'aquells productes que continuen sent potencialment útils, afavorint la seva restauració, reparació, condicionament, intercanvi o redistribució.

Assegurant el màxim reciclatge de matèries primeres i substàncies, de tota classe de deixalles.

La llei aprovarà les mesures i destinarà els recursos necessaris per assolir aquests objectius.

Els temes mediambientals també han de preveure's constitucionalment. Aquest article comença pel problema dels residus.

El temps està demostrant que no hi ha cap sistema innocu ni sostenible d'eliminació de residus. Fa molts anys que es fan normes per incentivar el reciclatge o penalitzar la producció de residus. En essència s'ha estat provant de modificar les tendències de mercat per reduir la generació de residus o fer rendible el reciclatge per a les empreses. Però les dinàmiques de mercat són tossudes i les empreses continuen sobredimensionant el *packaging* i descartant la recuperació de deixalles com a alternativa a la nova adquisició de matèries primeres.

El que es proposa aquí és assumir col·lectivament l'objectiu de no generació de residus, un objectiu que mai s'assolirà només amb la regulació del mercat. Sense entrar en lògiques de cost-oportunitat.

Article 50. Protecció de la Natura.

La República Catalana delimitarà i protegirà els paratges naturals del seu territori, limitant i si cal prohibint la presència i les activitats humanes. Tot vetllant per la conservació i enfortiment d'ecosistemes variats, saludables i equilibrats.

La propietat privada sobre paratges naturals serà considerada nul·la.

A tot el Món, l'extensió dels paratges realment naturals (és a dir, amb un ecosistema complet, saludable, equilibrat i autosuficient) és com més va més reduïda. Al nostre país, és fins i tot discutible que n'hi hagi cap.

Efectivament, una massa forestal on no es pot trobar una autèntica varietat d'animals herbívors i on no hi ha depredadors, no és un paratge natural. És un parc, un cultiu de fusta o un espai degradat a l'espera d'un incendi.

Com a societat, i gairebé en solidaritat amb els països que encara tenen grans paratges naturals, hem d'identificar els paratges naturals que encara tenim i els preservem com tals. No per explotar-los

com atraccions turístiques, al contrari, allunyant-los de la presència humana per tal que es puguin desenvolupar i mantenir com són.

Article 51. Espais naturalitzats.

La República Catalana delimitarà els espais que, sense ser paratges naturals, s'han de mantenir lliures d'urbanització i d'establiments de qualsevol tipus d'activitat econòmica. En ells es podran desenvolupar activitats d'explotació forestal i ramaderia extensiva en condicions de demostrada sostenibilitat.

Les zones amb pronunciat desnivell, les zones inundables i els aiguamolls consolidats, hauran de ser espais naturalitzats, quan no siguin paratges naturals.

Els poders públics mantindran sota control les formes de vida animal i vegetal presents en aquests espais. Els habitatges i establiments presents als espais naturalitzats seran progressivament desmantellats, amb les compensacions oportunes als seus propietaris.

La major part del territori actual de la República Catalana és massa forestal. No són paratges naturals, en el sentit que no donen suport a ecosistemes madurs, sinó que més aviat són extensions arbrades, molt freqüentades per les persones.

Aquests espais requereixen la intervenció humana per mantenir-se, i són molt importants per a la regulació del clima local, la retenció del sòl i la de l'aigua de la pluja. Per preservar-los, cal desenvolupar en ells activitats sostenibles i mantenir sota observació la seva evolució.

Per altra banda, cal evitar la substitució o la colonització d'aquests espais. L'especulació urbanística derivada del turisme o de la gentrificació de les ciutats s'ha de fer retrocedir arreu, definint amb criteris orogràfics i ambientals quins espais han de mantenir-se o recuperar-se com a espais naturalitzats, indemnitzant si cal a les persones que en el seu moment haguessin adquirit propietats en ells.

Article 52. Condicionament d'entorns.

La República Catalana actuarà sobre els espais desertitzats o contaminats, sobre les urbanitzacions i construccions abandonades i sobre rius i aigües litorals estèrils, amb l'objectiu de recuperar-los per a l'ús que els correspongui, des de sòl urbà fins a paratge natural.

No pot haver cap entorn abandonat i degradat. Cal actuar per tornar o fins i tot donar per primera vegada als diferents entorns, la seva millor versió.

Article 53. Explotació de recursos naturals i producció d'energia.

Totes les decisions relatives a l'explotació de recursos naturals (ús del territori, aigua i matèries primeres) i a la producció d'energia són competència del Parlament.

Cal enfortir al màxim la resistència a la pressió especuladora que sempre hi ha al voltant del territori, l'aigua i les matèries primeres. La millor manera és centralitzant en el Parlament les decisions en aquesta matèria. Sempre d'acord amb l'establiment de criteris objectius i observables.

Relacions, Tractats i Convenis Internacionals

Article 54. Criteri de ratificació.

Els tractats i convenis internacionals estan per sobre, fins i tot, d'aquesta mateixa Constitució, però no seran vàlids si no han estat aprovats per la majoria absoluta del Parlament i ratificats en referèndum.

Aquesta ratificació ha de ser revalidada cada 30 anys, o abans, si així ho demana la majoria del Parlament.

Segons l'article 27 del Conveni de Viena de 1969 sobre el dret dels tractats, un cop s'ha ratificat un tractat «una part no pot invocar les disposicions del seu dret intern com a justificació de l'incompliment d'un tractat». Per tant, un tractat subscrit està per sobre de la Constitució i de tot el marc legal dels estats signants. De manera que és necessari i oportú assenyalar que tot tractat ha de requerir la màxima participació de la ciutadania per a la seva ratificació.

És completament absurd que s'hagi de ratificar una constitució en diferents fases i més d'un referèndum i que, en canvi, un executiu pugui signar de forma autònoma un tractat amb un altre país. Tenint en compte que aquest tractat passarà per sobre si cal de les previsions de la Constitució.

Per això és necessari exigir la ratificació per referèndum, amb la possibilitat de revisió periòdica.

Article 55. La Defensa.

Les forces armades de la República Catalana s'organitzen, es dimensionen i es dissenyen per a la defensa del territori.

Es poden establir tractats de mútua defensa amb altres estats que respectin els principis que inspiren aquesta constitució. En particular, no es signaran tractats amb països que hagin atacat darrerament altres països, que comerciïn amb armament o donin suport a estats agressors o que no es sotmetin a la jurisdicció del Tribunal Penal Internacional.

No es comerciarà en cap sentit amb armament, si no és entre països aliats i amb el compromís de totes les parts de no desviar operacions comercials d'armament cap a tercers països.

Tant de bo que no fossin necessaris els exèrcits. Hi ha qui diu que la República Catalana no ha de menester un exèrcit, que ningú no ens ha d'atacar. Això pressuposa dues coses: que cap dels nostres veïns mai, en cap cas, ens ha d'atacar, i que si un tercer país ens amenaça des de més enllà de les fronteres dels nostres veïns, ja ens protegiran els veïns interposats. És un punt de vista entre ingenu i cínic.

Hem d'estar preparats per defensar el nostre territori. Defensar-lo, no fer-lo servir com a plataforma per a atacar un altre país.

Això té implicacions concretes sobre el disseny de les Forces Armades. Un exèrcit preparat per atacar i envair països llunyans necessitarà portaavions, submarins nuclears, grans avions de transport, nombrosos efectius de desplegament ràpid, míssils balístics de mig i llarg abast, incomptables carros de combat, etc. Un exèrcit preparat per a la defensa del territori no necessita tot això, necessita en tot cas l'organització i el tipus d'armament necessari per defensar-se de tot això.

És un punt de vista interessant i necessari, i fomentar-lo entre la resta de països ha de contribuir a la pau i a l'establiment de relacions de confiança.

El foment d'aquesta manera d'entendre la Defensa ha de ser plenament conseqüent. És per això que es preveu la no aliança o el comerç d'armes amb cap país manifestament disposat a envair altres països o a permetre a les seves tropes (i als seus governants) qualsevol classe d'excés amb l'excusa o sense l'excusa de la guerra.

Article 56. Els Tractats Comercials.

Poden establir-se tractats comercials amb qualsevol país del Món, sempre que es tinguin presents les següents previsions de suspensió o denúncia:

- *Per participar en una guerra d'agressió.*
- *Per no participar o incomplir tractats i convenis de caràcter ambiental, social o laboral, prèviament subscrits per la República Catalana.*
- *Per fomentar o permetre l'alienació de béns o recursos naturals necessaris i insubstituïbles quan s'ha de garantir la supervivència i el benestar de la població local.*

Els tractats comercials internacionals són tan necessaris com inevitables. Dit això, cal establir a l'avançada els supòsits de suspensió i denúncia.

No es poden mantenir els acords amb països que estiguin participant en una guerra d'agressió. És vergonyós i incoherent denunciar una guerra d'agressió, i fins i tot acordar mesures per a fer-la fracassar, mentre al mateix temps es mantenen els intercanvis comercials amb l'agressor, per no poder vulnerar els acords subscrits.

Tampoc té sentit prendre tot tipus de mesures de protecció de medi a casa nostra, al temps que es comercia amb països que, per exemple, fabriquen els productes que ens venen malmetent, malbaratant i contaminant els recursos naturals i el medi ambient.

L'últim supòsit el trobo especialment interessant. Un dels principals mecanismes d'espoli dels països poc desenvolupats consisteix a fer-los endeutar (per pagar grans infraestructures que no necessiten, per exemple) i a continuació pressionar-los per orientar la seva economia a l'exportació, per aconseguir les divises necessàries per tornar el deute. Això pot fer que un país que està patint fam es dediqui a exportar aliments, o dediqui el seu sòl agrícola a cultius d'exportació (café, cacau, oli de palma, té, etc.). O també, podem veure un país vendre recursos naturals en brut per aconseguir urgentment divises, sense permetre el desenvolupament d'una indústria local de processament (petroli, coltan, etc.). No podem contribuir a aquestes situacions.

Article 57. L'Ajuda internacional.

Els programes i convenis d'ajuda internacional en els quals participi la República Catalana seran sempre a fons perdut, i orientats al desenvolupament de l'economia i l'activitat productiva del país receptor o, indirectament, les dels seus veïns.

Les inversions i despeses fetes amb pressupostos públics en tercers països, hauran de preveure la contractació de mà d'obra local i proveïdors locals, sempre que sigui possible.

Els ajuts i subvencions a organitzacions no governamentals i organitzacions internacionals d'ajuda, s'atorgaran vinculades de la mateixa manera.

El pagament a intermediaris i a facilitadors queda exclòs de la participació en les ajudes.

Aquí vull denunciar el sistema d'ajudes internacionals a l'ús.

Actualment, els organismes internacionals d'ajuda consideren ajuda al desenvolupament els préstecs concessional. Un préstec concessional pot ser un préstec amb un interès nul i pot incloure fins i tot una part a fons perdut, però com el seu nom indica, té condicions. Aquestes condicions acostumen a ser que s'ha de fer servir per un objectiu concret, com per exemple, la construcció d'un oleoducte, una carretera, una presa, etc. I les següents condicions tenen a veure a com es fan servir els diners, per exemple, es marca com obligatori que es contracti a les empreses del país creditor la construcció de la infraestructura i fins i tot, que se cedeixi l'explotació de la infraestructura a empreses del país creditor. L'única cosa que es deixa plenament en mans del país receptor de l'*ajuda* és el deute.

Això no és ajudar, és explotar colonialment.

Les previsions d'aquest article miren d'impedir que caiem en aquesta immoralitat.

Disposicions finals i transitòries

Disposició final primera. Continuitat del marc legal.

Tot el marc normatiu previ a l'aprovació d'aquesta Constitució continuarà sent vigent, sempre que no difereixi o s'oposi al que s'estableix aquí.

És una previsió lògica i necessària per preservar la seguretat jurídica general.

Disposició final segona. Nul·litat de la repressió.

Es declaren nul·les de ple dret les normes contràries a l'exercici de les llibertats polítiques i civils i les sentències i decisions administratives associades a aquestes normes. També es declaren nul·les les sentències i decisions administratives emparades en lectures esbiaixades o arbitràries de qualsevol norma, quan tinguin com a resultat la repressió de l'exercici de les llibertats polítiques i civils.

Les víctimes de la repressió no s'han de resignar mai a la ignomínia ni a veure's desposseïts d'allò que legítimament els hi pertanyi. Tota expropiació, tota requisa, tota condemna deshonrosa, han de ser anul·lades i revertides.

Disposició final tercera. Nul·litat de l'encobriment o la impunitat.

Es declaren nul·les de ple dret totes les lleis i decisions de caràcter normatiu, judicial o administratiu destinades a encobrir o protegir del càstig les conductes contra els drets humans, l'interès públic o contra l'exercici de les llibertats polítiques i civils.

En particular, es declara la nul·litat de ple dret de:

- *La llei 46/1977, de 15 d'octubre, d'Amnistia.*
- *L'article 56.3 de la Constitució Espanyola de 1978.*

També es declaren nul·les totes les normes i decisions de prescripció, indult, sobreseïment o inadmissió de denúncies per delictes d'aquesta naturalesa o motivació.

Els repressors, els torturadors, els violadors, els assassins, els corruptes, no tenen dret a cap seguretat jurídica. Per molt que el règim que els va emparar dictés encara les condicions de la seva reforma.

S'esmenten les dues principals i més notòries fites de les normes d'impunitat, però encara i en temps més recents (i també anteriors) hi ha hagut indults vergonyosos i decisions judicials viciades que no es poden reconèixer.

Disposició final quarta. Abast de la imprescriptibilitat.

Qualsevol persona viva que hagi estat afectada per normes o decisions anul·lades segons les disposicions finals anteriors, o els hereus i descendents de persones que ho van estar, poden demanar reparació en procés judicial. Sense que importi el temps transcorregut des de l'efecte del perjudici o l'antiguitat de la norma o decisió.

Seguim en la mateixa línia. Fins on arriba el dret de restitució de les víctimes de la repressió? Fins on calgui. Tan lluny com es pugui resseguir el rastre de la injustícia. Fins als Reis Catòlics i més enllà, si es conserva la línia successòria de víctimes i botxins.

Disposició transitòria. Agència per a la reforma de les administracions civils i judicial.

El Parlament crearà i dotarà pressupostàriament una Agència que tindrà per missió revisar els nomenaments, les adscripcions i les remocions de les posicions de les diferents administracions, organismes públics i empreses públiques o amb participació pública, que afectin o impliquin directament o indirectament a personal en actiu.

Aquesta Agència podrà, de forma motivada, anul·lar qualsevol de les decisions revisades si es constata que no van obeir a criteris d'igualtat, mèrit, capacitat, independència i neutralitat política.

També podrà remoure de la seva posició les persones que de forma objectiva hagin pres decisions anòmales, negligents o errònies. Sigui de forma puntual, però amb notori impacte, o sigui de forma reiterada i sistemàtica. En aquest cas, instarà a l'òrgan competent que procedeixi a la seva substitució pels procediments vigents.

L'anul·lació d'un nomenament, per si mateixa, no comportarà l'obligació de retornar les retribucions percebudes. Tampoc l'anul·lació d'una remoció comportarà de forma necessària cap dret a indemnització.

Un cop realitzada la seva feina l'Agència emetrà un informe, que presentarà al Parlament. Amb l'aprovació de l'informe, el Parlament acordarà la dissolució de l'Agència.

És un greu error creure que un règim es transforma només canviant el marc normatiu. Per sostenir-se, qualsevol règim injust s'envolta de fidels defensors, situats, si més no, en llocs clau de l'Administració, la Justícia, els cossos policials, etc.

És un principi bàsic a considerar per part de qualsevol revolucionari o reformador: si en assolir el control de l'Estat, no canvies l'Estat, llavors l'Estat et canviarà a tu.

És per això que de manera transitòria i excepcional, es faci necessari crear una agència com la que es descriu aquí i que faci neteja de la guàrdia pretoriana que tot règim injust té repartida i més o menys camuflada per tot.